

Stockholms läns landsting
SLL Ekonomi och Finans

PM underlag för Mål och Budget 2010

PM 7 oktober

Innehåll

1. SAMMANFATTNING	3
2. ÖVERGRIPANDE MÅL OCH STRATEGIER FÖR STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING	6
2.1 ÖVERGRIPANDE UPPDRAG	6
2.2 STYRNING	6
2.3 VERKSAMHETSIDÉ	6
2.4 HUVUDMÅL	6
2.5 HUVUDSTRATEGIER	6
2.6 ÖVERGRIPANDE MÅL	7
2.6.1 Nöjda medborgare	7
2.6.2 Ekonomi i balans	7
2.6.3 Stolta medarbetare	7
2.6.4 Nöjda patienter och resenärer	8
2.6.5 En ledande tillväxtregion	8
2.6.6 Hållbar miljö	8
2.6.7 Ökad valfrihet och mångfald inom sjukvården	9
3. EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR.....	10
3.1 MAKROERSPEKTIV	10
3.1.1 Skatteintäktsprognos 2009-2012	14
3.2 MIKROERSPEKTIV	19
3.2.1 Resultatbudget	19
3.2.2 Balansbudget	21
3.2.3 Finansieringsbudget	21
3.2.4 Landstingsbidrag	22
3.2.5 Finansiering/känslighetsanalys	22
3.2.6 Planåren 2011-2012	23
3.2.7 Investeringar	24
4. SPECIFIKA MÅL OCH BUDGET FÖR STYRELSE OCH NÄMNDER.....	26
4.1 LANDSTINGSSTYRELSEN (LS).....	26
4.1.1 Övergripande målområden	26
4.1.1.1 Ekonomi i balans	26
4.1.1.2 Forskning och regional utveckling	28
4.1.1.3 Stolta medarbetare	28
4.1.1.4 Hållbar miljö	29
4.1.1.5 Den framtida hälso- och sjukvårdsstrukturen	30
4.1.2 Koncernfinansiering	30
4.1.3 Nya Karolinska Solna (NKS)	30
4.2 REGIONPLANENÄMNDEN (RN)	31
4.3 HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN	32
4.3.1 Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN)	33
4.3.2 TioHundranämnden (THN)	34
4.3.3 Producentorganisationen	36
4.4 KOLLEKTIVTRAFIKEN	36
4.4.1 AB Storstockholms Lokaltrafik (SL)	36
4.4.2 Färdtjänstverksamhet (Ftjv)	39
4.4.3 Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB)	39
4.5 FÄRDTJÄNSTNÄMNDEN (FTJN)	40
4.6 KULTURNÄMNDEN (KN)	40
4.7 PATIENTNÄMNDEN (PAN)	41
4.8 LOCUM AB	41
4.9 LANDSTINGSFASTIGHETER STOCKHOLM (LFS)	43
4.10 AB SLL INTERNFINANS	43
4.11 LANDSTINGSREVISORERNA	44
5. BILAGOR	45
5.1 RESULTATRÄKNING SLL-KONCERNEN 2008 – 2012	45
5.2 BALANSRÄKNING SLL-KONCERNEN 2008-2012	46
5.3 FINANSIERINGSANALYS SLL-KONCERNEN 2008-2012	47
5.4 INVESTERINGSPLAN 2010-2014	48
5.5 LANDSTINGSBIDRAG 2008-2012	49
5.6 RESULTATKRAV 2009 – 2012	50
5.7 RESULTATRÄKNING LANDSTINGET 2008-2012	51
5.8 TAXOR OCH AVGIFTER	52
5.9 PRODUCENTORGANISATIONEN - RESPEKTIVE RESULTATENHET	57

2009-10-07

---

1. Sammanfattning

Denna PM är ett underlag för det politiska arbetet med budget för 2010. Dokumentet har delvis förändrats, jämfört med tidigare år, med syftet att förstärka den övergripande målstyrningen. Medarbetare inom Stockholms läns landsting är i behov av en tydlig och uppföljningsbar styrning för att kunna bidra till kvalitet och effektivitet. En tydligare beskrivning av uppdraget och dess mål skulle kunna bidra till ökad kännedom om Stockholms läns landsting (SLL), både dess demokratiska roll och de tjänster landstinget erbjuder.

Utgångspunkten är det beslut som landstingsstyrelsen tidigare fattat om budgetdirektiven för 2010.

Nämnder och styrelser har utifrån de fastställda budgetdirektiven arbetat fram lokala budgetunderlag som rapporterats in och konsoliderats. Ny skatteintäktsprognois har inarbetats och i underlaget redovisas möjlig resultat-, balans-, investerings- och finansieringsbudget.

I underlaget redovisas också *alternativa intäktsscenarier*, det vill säga effekten på landstingets samlade intäkt av andra skattesatser och priser på SL:s 30-dagarskort än de i direktiven angivna. Därutöver redovisas även ett antal risker.

Mål för 2010 är hämtade ur direktiven.

Förutsättningarna år 2010, med utgångspunkt från budgetdirektiven, är sammanfattningsvis följande:

- Ekonomin är i balans.
- Landstingsskatten är oförändrad, 12,10.
- Taxor och avgifter (exklusive vuxentandvården) är oförändrade.

Avvikelse från budgetdirektiven som är inarbetade i budgetunderlaget 2010 är sammanfattningsvis följande:

- Priset för vuxentandvård höjs med 3,2 procent eller med 22,0 miljoner kronor.
- Den positiva prognososäkerhetspost avseende skatteintäkternas utveckling, 100 mkr har exkluderats.
- Landstingsrevisorernas landstingsbidrag har justerats ned i linje med inrapporterat belopp, 1,3 miljoner kronor, år 2010 och 1,4 lägre respektive år 2011-2012
- Landstingsfastigheter har inkommit med ett resultat som är cirka 70 miljoner kronor högre än budgetdirektiven. Främsta orsaken till det högre resultatet är förändringen av det allmänna ränteläget.
- Koncernfinansierings resultatet överstiger direktiven med 625 miljoner kronor, vilket huvudsakligen förklaras av den nya skatteintäktsprognoisen.

2009-10-07

- Landstingsbidraget till Tiohundra-nämnden för år 2010 skiljer sig från budgetdirektiven med 36,0 miljoner kronor beroende på att ärende LS 0904-0326 inarbetats i budget 2010.
- Tillskottet till AB SL samt landstingsbidraget till Färdtjänstnämnden, Färdtjänstverksamheten samt Regionplanenämnden skiljer sig från budgetdirektiven till följd av ärende LS 0903-0230 samt LS 0903-0231 vars tekniska justeringar inarbetats i budget 2010.
- Kostnadsreduceringen till följd av de sänkta försäkringspremierna i AGS-KL och avgiftsbefrielseförsäkringen har huvudsakligen inarbetats i budgetunderlaget, 53 miljoner kronor.
- Preliminär KPA-prognos avseende en sänkt diskonteringsränta (0,5 procent) har huvudsakligen hanterats inom ramen för budgetunderlaget. Detta motsvarar drygt 275 miljoner kronor.

Avvikelser från budgetdirektiven som ej är inarbetade i budgetunderlaget 2010 men har resultat effekt är sammanfattningsvis följande:

- AB SLL Internfinans behov av ökad ersättning, 2 miljoner kronor för att klara inrapporterat resultatkrav.
- Konserthusstiftelsens ökade resursbehov till följd av LS 0905-0399, förändrad amortering av lån, 6,2 miljoner kronor.
- Kostnadsreduceringen till följd av de sänkta försäkringspremierna i AGS-KL och avgiftsbefrielseförsäkringen har huvudsakligen inarbetats i budgetunderlaget men i övrigt förutsatts att berörda enheters landstingsbidrag alternativt resultatkrav justeras med totalt 2 miljoner kronor för att detta ska förbättra Stockholms läns landstings resultat.
- Det redovisade underskottet inom Tiohundra-nämnden uppgående till -61 mkr, vilket är hänförligt till somatisk specialistvård för Norrtäljebor vid länets övriga akutsjukhus än Norrtälje sjukhus, har inte inarbetats i budgetunderlaget 2010. Underskottet är utöver det utökade landstingsbidraget motsvarande 36 miljoner kronor.
- Tiohundra-nämnden hemställer om att erhålla ytterligare medel, 4 miljoner kronor för införandet av vårdval har ej inarbetats i budgetunderlaget.
- Skärgårdsstiftelsens ökade behov av medel, 3,3 miljoner kronor i enlighet med deras skrivelse har ej beaktats i detta underlag.
- NKS ökade behov av landstingsbidrag, 78 miljoner kronor till följd av ändrade redovisningsprinciper har inte inarbetats i detta underlag.
- SLSO:s och StS AB:s behov av omställningsmedel år 2010 har ej beaktats i PM underlag Mål och Budget 2010. Behovet uppskattas till cirka 50 respektive 9 miljoner kronor.
- Hänsyn har inte tagits till den kvarstående avtalsdifferensen mellan SLL –IT och K respektive DS, 107 miljoner kronor.

2009-10-07

- Preliminär KPA-prognos avseende en sänkt diskonteringsränta (0,5 procent) har huvudsakligen hanterats inom ramen för budgetunderlaget. Det kvarstår dock en risk motsvarande knappt 80 miljoner kronor som ej inarbetats i budgetunderlaget.
- Förslag om justerade avgifter¹ inom Hälso- och sjukvården har ej inarbetats i HSN:s eller i detta budgetunderlag. Nettoförändringen av samtliga justeringar ger en intäktsökning motsvarande 22 miljoner kronor.
- Etablering av en ny sjuksköterskeutbildning i Södertälje, 3,8 miljoner kronor 2010 och från och med 2011, 7,4 mkr

Avvikelseerna motsvarar cirka 400 miljoner kronor exklusive förslaget om justerade patientavgifter.

Avvikelser från budgetdirektiven som ej är inarbetade i budgetunderlaget 2010 och inte har resultat effekt är sammanfattningsvis följande:

- Ansvarsfördelning avseende den somatiska specialistvården exklusive Norrtälje sjukhus för Tiohundra nämnden
- Förändring av nuvarande ansvarsfördelning mellan HSN och Tiohundra nämnden. Ansvaret avser ytterligare områden exklusive Somatisk specialistvård och läkemedel i öppenvård som inte berörs.
- I yttrande över budgetdirektiv beslutar Tiohundra nämnden att för landstingsstyrelsen påtala vikten av att inför budget 2010 säkerställa att en dialysenhet förläggs i Norrtälje i enlighet med beslut i Hälso- och sjukvårdsnämnden per 2008-10-21 (HSN 0805-0660).

---

¹ Förslaget innebär en minskad intäkt motsvarande 27 miljoner kronor om endast avgiften för "Recept utan besök", 80 kronor tas bort. Om samtliga avgiftsjusteringar genomförs exklusive ovan nämnda ger det en intäktsförstärkning motsvarande 49 miljoner kronor.

2. Övergripande mål och strategier för Stockholms läns landsting

Landstingets övergripande mål är framtagna till och beslutade, i samband med beslut om Budgetdirektiv 2010 med planår 2011-2012 (LS 0904-0303), vid landstingsstyrelsens sammanträde den 19 maj 2009 och anmäldes till landstingsfullmäktige den 9 juni 2009. Nedan presenteras övergripande mål och strategier, beslutade av landstingsstyrelsen, i sin helhet.

2.1 Övergripande uppdrag

Stockholms läns landsting leds av det folkvalda landstingsfullmäktige och finansieras till största delen via landstingsskatten. Landstinget ansvarar för den offentligt finansierade hälso- och sjukvården i Stockholms län. Landstinget ansvarar också för kollektivtrafiken, regionplaneringen och andra viktiga uppgifter i länet.

2.2 Styrning

Stockholms läns landsting styrs ytterst av länets invånare. Det sker genom allmänna val till landstingsfullmäktige vart fjärde år. Landstingsfullmäktige fattar beslut av övergripande principiell natur. I landstingets nämnder och bolag fattas beslut om hur fullmäktiges mål ska uppnås, det vill säga hur uppdragen ska genomföras. Landstingsstyrelsen leder och samordnar arbetet.

2.3 Verksamhetsidé

Med den enskilda individen i fokus och valfrihet, mångfald och trygghet som ledord ska Stockholms läns landsting ge god service på ett effektivt sätt till invånarna i Stockholms län. Visionen är att fler beslut tas av människor själva, patientens ställning är stark och människors behov och egna val styr sjukvården. Vidare erbjuds länets invånare en kvalitativt god och jämlik sjukvård i rätt tid och en kollektivtrafik som är pålitlig, trygg och prisvärd.

2.4 Huvudmål

Huvudmålen för Alliansen är:

- Förbättrad tillgänglighet och kvalitet inom hälso- och sjukvården.
- Förbättrad tillförlitlighet i kollektivtrafiken.
- En ekonomi i balans.

2.5 Huvudstrategier

Som medel för att uppnå målen har ett antal huvudstrategier valts ut.

Målstyrning – Tydlig målstyrning som bygger på förtroende och ansvarstagande, och som skapar resultat.

Utveckling – Fokus på ständiga förbättringar samt forskning och utveckling för ökad kvalitet, säkerhet och konkurrenskraft.

Samordning – Samordning och standardisering där det höjer kvaliteten och ökar effektiviteten.

Dialog – Dialog som tydliggör mål och uppdrag, skapar delaktighet och förtroende samt bidrar till goda relationer internt och med omvärlden.

2.6 Övergripande mål

- Nöjda medborgare
- Ekonomi i balans
- Stolta medarbetare
- Nöjda patienter och resenärer
- En ledande tillväxtregion
- Hållbar miljö
- Ökad valfrihet och mångfald inom sjukvården

För att styra verksamheterna i riktning mot de av landstingsfullmäktige prioriterade målen finns indikatorer fastställda för varje övergripande mål. De valda indikatorerna ska visa grad av måluppfyllelse.

2.6.1 Nöjda medborgare

Ett övergripande mål för Stockholms läns landsting är att medborgarna ska ha tillgång till en god vård med hög tillgänglighet, att de erbjuds en pålitlig infrastruktur och är nöjda med verksamheten. För närvarande mäts detta genom följande två indikatorer för 2010:

- Andelen av befolkningen som har stort förtroende för vården ska öka (andel nöjda medborgare 2008 var 66 procent).²
- Andelen av befolkningen som är nöjda med kollektivtrafiken ska förbättras (andelen nöjd kund i allmänheten 2008 var 61 procent).³

2.6.2 Ekonomi i balans

Det övergripande målet är att möta medborgarnas behov och samtidigt ha en ekonomi i balans. Följande fyra långsiktiga finansiella mål har fastslagits av landstingsfullmäktige som stöd för att nå det övergripande målet om god ekonomisk hushållning och utgör de indikatorer som följs upp:

- *Resultat:* Att resultatet är i balans med hänsyn tagen till ej resultatförda kostnader och att realkapitalet bibehålls.
- *Finansiering:* Reinvesteringar självfinansieras till 100 procent.
- *Skuldsättning:* Att lånefinansiering endast används för att finansiera investeringar.
- *In- och utbetalningsströmmar:* Att betalningsberedskapen motsvarar minst 21 dagars genomsnittliga driftskostnader.

2.6.3 Stolta medarbetare

Landstinget ska vara en konkurrenskraftig arbetsgivare som förmår rekrytera, utveckla och behålla kompetenta medarbetare. Det personalstrategiska arbetet har sin grund i och utgår från värderingar som anges i landstingets övergripande styrdokument.

I det långsiktiga arbetet för att utveckla det personalstrategiska arbetet i ett

---

² Värdbarometern 2008.

³ Svensk Kollektivtrafik, Kollektivtrafikbarometern, avser telefonintervjuer där invånarnas inställning till kollektivtrafiken mäts.

2009-10-07

---

verksamhetsperspektiv är landstingets medarbetarundersökning ett av flera verktyg. Det övergripande målet följs upp med följande indikator:

- Medarbetarindex, som är det samlade värdet för koncernen, ska öka (medarbetarindex för SLL 2008 var 72).⁴

2.6.4 Nöjda patienter och resenärer

Det övergripande och långsiktiga målet är att utifrån befolkningens behov ansvara för att en kvalitativ god vård ges till länets invånare, vilket även innefattar en patientsäker och tillgänglig vård. För närvarande mäts detta med följande indikator:

- Andelen av patienterna som besökt vården och värderat den 4-5 på en femgradig skala ska öka (andel 2008 var 82 procent).⁵

Det övergripande målet 2010 för trafikverksamheten är att fortsätta förbättra tillförlitligheten och verka för fler och mer nöjda resenärer. För närvarande mäts detta genom följande indikator:

- Kollektivtrafiken ska levereras med hög kvalitet - tillförlitligheten ska förbättras med bättre punktlighet och mäts genom "Kunder i tid".⁶

2.6.5 En ledande tillväxtregion

Stockholms läns landsting ska bidra till att länet utvecklas som en öppen och tillgänglig region, en ledande tillväxtregion samt en resurseffektiv region med god livsmiljö, det vill säga i enlighet med de mål som ligger till grund för arbetet med den regionala utvecklingsplanen (RUFSS 2010). Planen utgår från visionen att regionen ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion. Den nya regionala utvecklingsplanen planeras bli antagen av landstingsfullmäktige under våren 2010 och tas fram i samråd med kommuner, näringsliv och andra aktörer i regionen. Indikatorer för uppföljning av den regionala utvecklingsplanens mål utvecklas i RUFSS-arbetet. Innan detta utarbetats ska nedanstående indikator följas upp:

- Skatteunderlagets⁷ årstaktsutveckling i länet ska vara lika hög eller högre än riket/övriga riket.

2.6.6 Hållbar miljö

För miljöarbetet inom Stockholms läns landsting finns mätbara mål i det av landstingsfullmäktige beslutade miljöpolitiska programmet, Miljö Steg 5, som gäller 2007-2011. 2010 är ett viktigt år för att miljöprogrammet ska kunna uppnås.

- Samtliga bolag och förvaltningar ska arbeta för att uppfylla målen i Miljö Steg 5.

---

⁴ SLL:s Medarbetarenkät.

⁵ Resultat 2008: (Riket: 82). Värdbarmetern, SKL.

⁶ Resultat 2008: SL, WÅAB, FtjN: 86, 84, resp. 93, Mål 2010: 92, 80 resp 90. SLL:s trafikenheter.

⁷ Skattunderlag innebär de beskattningsbara förvärvsinkomster som fastställts vid taxeringen. SKL, Riket 2008: 5,0 procent jmf 2007.

2009-10-07

2.6.7 Ökad valfrihet och mångfald inom sjukvården

Patienterna ska ha rätt att välja vårdgivare. Detta är en förutsättning för att få en mer effektiv och uppskattad vård. Genom att patienterna får välja den vårdgivare som de själva känner förtroende för, och inte minst välja bort den som de inte har förtroende för, sker en snabb utveckling av kvaliteten i sjukvården. Därför ska mångfalden av vårdgivare öka och vårdval ska stegvis införas inom fler områden i sjukvården.

- Vårdval med fri etablering för vårdgivare ska utvidgas till fler områden inom sjukvården.

2009-10-07

---

3. Ekonomiska förutsättningar

I det följande presenteras först en övergripande bild av världsekonomin. Därefter följer en beskrivning av den makroekonomiska situationen och skatteunderlagets sammansättning. Vidare presenteras en prognos för skatteintäkternas utveckling de kommande åren och ett antal möjliga utvecklingsscenarier. Avslutningsvis behandlas Stockholms läns landstings samlade budget 2010-2012.

Fokus ligger genomgående på budgetåret 2010 samt planeringsåren 2011 och 2012.

3.1 Makroperspektiv

Det råder samstämmighet bland olika prognosinstitut om att världsekonomin har börjat återhämta sig från den djupa lågkonjunkturen. Förutsättningarna har förbättrats under det senaste halvåret mycket tack vare de massiva stimulansåtgärder som regeringar och centralbanker har vidtagit runt om i världen. Återhämtningen kommer dock att ta tid och stora utmaningar återstår.

IMF⁸ prognostiserar att den globala BNP-tillväxten på årsbasis beräknas visa en negativ tillväxt med 1,4 procent 2009. För 2010 beräknas tillväxten till 2,5 procent. Det finns dock stora skillnader mellan länder och regioner. Snabbast ur krisen förväntas tillväxtländerna i Asien samt Japan och USA ta sig. För euroområdet ser det dock dystrare ut, framför allt på grund av att arbetslösheten förväntas stiga de kommande åren.

Inflationen för de industrialiserade länderna förväntas hållas nere på cirka 0 procent 2009. Detta beror bland annat på den fallande efterfrågan som medfört att resursutnyttjandet befinner sig på extremt låga nivåer samt på det kraftiga fallet i oljepriset. Prognosen för 2010 har reviderats upp något och ligger på 0,9 procent. Upprevideringen beror främst på en starkare efterfrågan och ökning av varupriser än vad som tidigare har prognostiserats. Risken för deflation har därmed minskat, även om ett scenario med stigande arbetslöshet och saknat förtroende för den finansiella sektorns stabilitet som åter pressar ner tillgångspriserna och triggat igång en deflationsepisod inte kan uteslutas enligt IMF.

Den ekonomiska politiken står inför den dubbla uppgiften att se till att återhämtningen fortsätter samtidigt som man måste motverka överdrivet risktagande och uppkomsten av nya finansiella bubblor. Centralbankerna väntas på sikt dra tillbaka överskottslikviditet från banksystemet med en serie räntehöjningar som följd. Detta samtidigt som tillväxten och inflationen är låg och arbetslösheten är hög. Även om situationen på de finansiella marknaderna har fortsatt att normaliseras under sommaren så är den fortfarande bräcklig och återhämtningen är riskfylld. Beroendet av statliga interventioner kvarstår.

Makroekonomisk utveckling Sverige

I detta avsnitt presenteras prognoser från olika prognosinstitut för den ekonomiska utvecklingen för Sverige 2010. Det följs av en presentation av utvecklingen 2009 till 2012 med regeringens budgetproposition⁹ som utgångspunkt.

---

⁸ World Economic Outlook Update, IMF, 20090708

⁹ Regeringens proposition 2009/10:1

2009-10-07

Sveriges ekonomiska utveckling 2010

IMF och OECD¹⁰ prognostiserar en betydligt svagare BNP-tillväxt för Sverige än övriga prognosinstitut. De menar båda att Sverige har drabbats jämförelsevis hårt av den finansiella krisen och IMF menar att Sverige kan vara ett av de sista länderna att ta sig ur krisen. Detta beror till stor del på att efterfrågan på svenska exportvaror kan komma att återhämta sig långsammare än övrig export samt den stora exponeringen till Baltikum.

SEB¹¹ och Svenska Handelsbanken (SHB)¹² är däremot mer positiva. SEB tror på en snabbare återhämtning än OECD-snittet och SHB tror att Sverige kommer att vara en av de ekonomier som utvecklas starkast under återhämtningsfasen. De menar att det är exportindustrin som kommer att leda återhämtningen och pekar på att de ekonomiska förutsättningarna har förbättrats för viktiga exportområden som euroområdet och USA. SHB tror på en ökad export till Asien men ser problem på viktiga marknader som Ryssland och Östeuropa. SEB menar att Sverige har en industristruktur som ligger relativt tidigt i den globala cykeln och en rekyl uppåt i bilindustrin talar för att exporten växer snabbare än i många andra länder.

Konjunkturinstitutet (KI) menar dock att svensk industri producerar och exporterar jämförelsevis mycket investeringsvaror¹³, vilka efterfrågas sent i återhämtningen. KI menar vidare att fallet i BNP har avstannat, men att uppgångarna sker från extremt låga nivåer och kapacitetsutnyttjandet befinner sig på en mycket låg nivå vilket gör att det dröjer till det fjärde kvartalet 2010 innan investeringarna i näringslivet börjar stiga igen.

Riksbanken prognostiserar att tillväxten i Sverige återhämtar sig i linje med omvärlden, vilket de flesta indikatorer visar. Ett undantag är dock inköpschefsindex som har stigit något snabbare i Sverige.

Samtliga utvalda prognosinstitut delar synen på att arbetslösheten kommer att stiga de närmaste åren. SEB och SHB prognostiserar att arbetslösheten kommer att toppa på omkring 11 procent under hösten 2010 för att sedan sjunka. Riksbanken menar att vändningen kommer lite senare, under 2011.

SEB och SHB tror på en första reporäntehöjning i april 2010 medan Riksbanken håller fast vid sin reporäntebana från sin förra prognos och planerar en första höjning under hösten 2010. KI:s prognos bygger på att reporäntan ligger kvar på nuvarande nivå fram till det fjärde kvartalet 2010 (i linje med Riksbanken).

---

10 OECD Economic Outlook, 20090624

11 Nordic Outlook, SEB, 20090901

12 Global konjunkturprognos, Handelsbanken Capital Markets, 20090826

13 Exempel på investeringsvaror är: maskiner, datorer, metallvaror, telekommunikation och motorfordon.

2009-10-07

De olika prognoserna sammanfattas i tabellen nedan.

Prognosjämförelse Sverige år 2010

Utvalda nyckeltal och prognosinstitut, procentuell förändring från föregående år om inget annat anges

Prognosinstitut Publiceringsdatum	IMF 20090807	OECD 20090624	KI Riksbanken 20090826	20090903	SHB 20090826	SEB 20090901
Försörjningsbalansen						
BNP	0,0	0,2	1,5	1,9	2,0	2,0
Hushållens konsumtion	0,4	-0,3	2,2	1,8	1,3	1,5
Offentlig konsumtion	-0,8	0,8	1,0	0,6	1,1	1,0
Bruttoinvesteringar	-1,7	-4,2	-4,0	-5,7	-1,2	-3,0
Lagerinvesteringar (bidrag till BNP-tillväxten)	0,0	0,3	0,4	0,5	0,0	0,3
Export	-1,4	1,4	3,1	4,2	4,9	5,4
Import	-0,8	0,3	2,7	1,9	2,3	3,5
Nyckeltal						
KPI (årsgenomsnitt, procent)	2,1	0,9	0,6	1,2	1,5	1,6
Arbetslöshet (andel av arbetskraften)	10,2	11,4	11,4	10,8	11,0	10,5
Offentligt finansiellt sparande (procent av BNP)	-2,5	-4,5	-3,5	-3,5	-2,5	-4,0

Sveriges ekonomiska utveckling 2009-2012

Den ekonomiska utveckling som redogörs för i detta avsnitt har sin utgångspunkt i den makroekonomiska prognos som regeringen presenterar i budgetpropositionen¹⁴. Regeringen har således beaktat den makroekonomiska effekten av de stimulansåtgärder som presenteras i budgetpropositionen. Försörjningsbalans och utvalda nyckeltal redovisas i tabellen nedan.

För helåret 2009 beräknas svensk BNP visa en negativ tillväxt med 5,2 procent, vilket är den svagaste BNP-tillväxten sedan 1940 för ett enskilt år. BNP-nivån bedöms vara som lägst under första kvartalet 2010 för att därefter öka. De främsta orsakerna till den kommande uppgången är en stabilisering av efterfrågan från omvärlden och en expansiv finans- och penningpolitik.

Återhämtningen bedöms dock ta tid. Den främsta anledningen är att lågkonjunkturen är global och att exportindustrin därmed inte kan dra igång den svenska ekonomin i samma utsträckning som den gjort under tidigare lågkonjunkturer, till exempel under 1990-talskrisen. Tidigast i början av 2012 väntas BNP nå samma nivå som innan raset det fjärde kvartalet 2008.

Som en liten öppen ekonomi är Sverige i hög grad exportberoende och exporttillväxtens utveckling kommer därför ha central betydelse för hur snabb Sveriges återhämtning blir. En positiv effekt på exporttillväxten förväntas kronan ha, som trots en successiv förstärkning är fortsatt svag. En hämmande effekt har dock det låga kapacitetsutnyttjandet i omvärlden eftersom svensk export till stor del består av investeringsvaror och insatsvaror. Dessutom väntas en särskilt sen och utdragen återhämtning av investeringskonjunkturen i euroområdet, som är mottagare av nästan hälften av Sveriges export. Tidigast under andra halvåret 2012 bedöms därför Sveriges exportvolym komma upp i samma nivå som innan raset i slutet av 2008.

De totala investeringarna minskar med 16,6 procent 2009 och 6,6 procent 2010. Investeringarna ligger sent i konjunkturcykeln och ökar först efter det att export och konsumtion tagit fart.

¹⁴ Regeringens proposition 2009/10:1

2009-10-07

På arbetsmarknaden faller sysselsättningen i hela ekonomin kraftigt 2009 och 2010 för att stabiliseras kring årsskiftet 2010/2011. Antalet sysselsatta har minskat med cirka 100 000 personer det senaste året.

När efterfrågan på arbetskraft faller minskar sannolikheten att få arbete. Detta medför att antalet personer i arbetskraften¹⁵ minskar 2010 och 2011 då många lämnar arbetskraften, samtidigt som färre än normalt söker sig in på arbetsmarknaden. Enligt regeringen så kommer de åtgärder som genomförts och aviserats i budgetpropositionen bidra till att arbetskraften inte minskar lika mycket under denna lågkonjunktur som under 1990-talskrisen. Det innebär att fler människor står nära arbetsmarknaden när efterfrågan på arbetskraft åter ökar. Detta ses som en bidragande orsak till att sysselsättningen kan ta fart snabbare än vad som vore fallet utan åtgärderna.

Resultatet av att arbetskraften förväntas minska relativt lite samtidigt som nedgången i antalet sysselsatta är kraftig är att arbetslösheten under de närmaste åren stiger till nivåer motsvarande 1990-talskrisen. År 2011 väntas arbetslösheten vara som högst och uppgå till 11,6 procent.

Utvalda nyckeltal, procentuell förändring om ej annat anges
2009 års ekonomiska vårproposition inom parentes

Försörjningsbalansen

	2009	2010	2011	2012
BNP	-5,2 (-4,2)	0,6 (0,2)	3,1 (2,4)	3,8 (4,0)
Hushållens konsumtion	-1,8 (-2,6)	1,2 (0,6)	3,0 (2,3)	3,4 (3,5)
Offentlig konsumtion	1,2 (0,8)	1,1 (0,4)	-0,3 (-0,1)	-0,5 (-0,4)
Bruttoinvesteringar	-16,6(-10,1)	-6,6 (-4,7)	4,0 (3,2)	8,4 (9,0)
Lagerinvesteringar (bidrag till BNP-tillväxten)	-0,7 (-0,5)	0,4 (0,0)	0,4 (0,2)	0,2 (0,0)
Export	-15,3 (-8,4)	2,2 (2,7)	6,7 (6,1)	7,9 (8,5)
Import	-16,1 (-8,3)	1,3 (1,8)	6,2 (5,8)	7,8 (8,3)

Nyckeltal

	2009	2010	2011	2012
KPI (års genomsnitt, procent)	-0,4 (-0,4)	0,4 (0,3)	0,8 (0,8)	1,8 (1,5)
Arbetslöshet (andel av arbetskraften)	8,8 (8,9)	11,4 (11,1)	11,6 (11,7)	10,9 (11,3)
Arbetade timmar	-3,9 (-4,4)	-1,5 (-2,3)	0,3 (-0,6)	0,2 (-0,2)
Timlön	3,1 (3,3)	2,0 (2,2)	1,9 (2,2)	2,3 (2,5)
Offentligt finansiellt sparande (procent av BNP)	-2,2 (-2,7)	-3,4 (-3,8)	-2,1 (-3,1)	-1,1 (-2,0)

Källor: Statistiska centralbyrån och beräkningar från Finansdepartementet

Skatteunderlaget

Skatteunderlaget följer den samhällsekonomiska utvecklingen och utgörs av individernas beskattningsbara arbetsrelaterade inkomster. Större delen av skatteunderlaget består av löneinkomster. Dessa kan antingen öka genom att antalet arbetade timmar ökar och/eller höjda löner (timlön).

I ett läge med oförändrat antal arbetade timmar påverkas storleken på skatteunderlaget av hur lönerna utvecklas. Detta beror på att löneinkomster utgör merparten av skatteunderlaget och att de sociala ersättningarna, som exempelvis pensioner, i det långa loppet följer den allmänna löneutvecklingen. Eftersom landstingens kostnader till största delen består av löner är inte stigande lönenivåer något som i reala termer höjer skatteunderlaget annat än marginellt.

15 Till arbetskraften hör alla personer i åldersgruppen 15-74 år som under referensveckan hörde till kategorin sysselsatta eller kategorin arbetslösa.

2009-10-07

Förklaringen till detta är att landstingens kostnader för och intäkter från ett relativt sett högre löneläge i normalfallet ökar i samma takt som lönerna i skatteunderlaget.

Stigande sysselsättning leder däremot mer påtagligt till att det skapas ett ökat utrymme och att skatteintäkterna då ökar i reala termer trots oförändrat skatteuttag. Om lönerna i landsting ökar långsammare än inom övriga sektorer kan skatteunderlaget öka reallt, även med oförändrad sysselsättning.

3.1.1 Skatteintäktsprognos 2009-2012

I detta avsnitt presenteras utsikterna för Stockholms läns landstings samlade skatteintäkter¹⁶ de kommande åren. Prognosen bygger på underlag från bland annat Sverige Kommuner och Landsting den 1 oktober 2009, SCB och regeringen.

Samlade skatteintäkter

De samlade skatteintäkterna 2010 beräknas uppgå till 54 636 miljoner kronor vilket är en ökning med 1 565 miljoner kronor eller 2,9 procent jämfört med skatteintäktsprognosen för 2009. För 2011 väntas ökningen bli svag men en återhämtning sker 2012.

Att ökningen beräknas bli så pass stor 2010 trots antagande om en svag skatteunderlagstillväxt förklaras framför allt av regeringens tillfälliga konjunkturstöd i form av generella statsbidrag. Avgiften till systemet för Kommunalekonomisk utjämning bedöms även minska med hela 53,8 procent jämfört med prognos för 2009, vilket främst förklaras med att regleringsbidraget ökar i och med regeringens tillskott till den kommunala sektorn.

De beräkningar av skatteintäkterna som redovisas i tabellen nedan baseras på skattesatsen 12,10 för hela perioden.

Samlade skatteintäkter perioden 2008-2012

Mkr

	Bokslut 2008	Budget 2009	Prognos 2009	Budget 2010	Plan 2011	Plan 2012
Skatteintäkter	47 819	50 023	49 322	49 416	51 006	53 170
Generella statsbidrag	4 575	4 595	5 006	5 800	5 060	5 163
Kommunalekonomisk utjämning	-1 186	-1 315	-1 257	-580	-624	-815
Samlade skatteintäkter	51 209	53 303	53 071	54 636	55 443	57 518
Samlade skatteintäkter, procent*	5,1	4,1	3,6	2,5	1,5	3,7
<i>Skattesats</i>	<i>12,10</i>	<i>12,10</i>	<i>12,10</i>	<i>12,10</i>	<i>12,10</i>	<i>12,10</i>

* Förändring från föregående år. (Prognos 2009 jämförs med bokslut 2008 och budget 2010 jämförs med budget 2009).

Källa: SKL oktober samt egna beräkningar

Nedan redovisas prognosen för skatteintäkter, generella statsbidrag och Kommunalekonomisk utjämning som tillsammans utgör de samlade skatteintäkterna.

¹⁶ Det vill säga skatt på inkomster från arbete, generella bidrag från staten samt avgifter till och bidrag från det kommunalekonomiska utjämningsystemet.

2009-10-07

Skatteintäkter

Skatteintäkterna påverkas både av påverkbara och opåverkbara faktorer. En påverkbar faktor är landstingsskattesatsen. Beslut om nästkommande års skattesats fattas slutgiltigt av landstingsfullmäktige i november. Flertalet faktorer kan dock i det korta perspektivet tillskrivas opåverkbara faktorer, som skatteunderlags- och befolkningsutvecklingen.

Beräkningarna i föreliggande skatteintäktsprognos grundar sig på SKL:s prognos för skatteunderlagets utveckling från oktober 2009. I prognosen är de effekter på skatteintäkterna som presenterades i regeringens budgetproposition inarbetade. Således har regeringens uppräkningsfaktorer för 2009 och 2010 som presenterades i budgetpropositionen och fastställdes på regeringssammanträdet den 24 september använts vid beräkning av de preliminära skatteintäkterna.

I tabellen nedan presenteras olika prognosinstituts bedömning av skatteunderlagets utveckling i riket för perioden 2008 till 2012.

Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2008	2009	2010	2011	2012	Ack. 2008 – 2012
SKL, okt 2009	5,5	0,8	0,4	2,5	3,4	13,1
BP10, sep 2009	5,6	1,1*	0,6*	2,2	3,2	13,2
SKL, aug 2009**	5,5	0,6	1,1	2,3	3,3	13,4
ESV, sep 2009**	5,4	0,7	0,3	1,9	2,6	11,3
VP09, apr 2009**	5,2	0,6	0,6	2,0	3,1	12,2

* På regeringssammanträdet 2009-09-24 fastställdes uppräkningsfaktorerna för preliminär utbetalning av kommunal- och landstingsskatt 2010 till 1,011 respektive 1,006.

**Förslaget om höjt grundavdrag för pensionärer år 2010 i Budgetpropositionen för år 2010 har inte kunnat beaktats. Detta beräknas minska skatteunderlaget med 0,7 procent.

Det är SKL:s oktoberprognos som Stockholms läns landsting baserar sin prognos på och enligt den ökade skatteunderlaget i riket för 2008 med 5,5 procent. Prognosen bygger på det preliminära utfallet över beskattningsbar inkomst 2008, som skatteverket presenterade den 6 augusti 2009, vilket visar på en ökning av skatteunderlaget med 5,2 procent. Normalt brukar skatteverkets prognos i de preliminära utfallen underskatta det slutliga utfallet och SKL bedömer att det finns skäl att revidera upp sin prognos (var tidigare 5,0). Denna upprevidering är den främsta anledningen till att prognosen för skatteintäkterna 2009 ser bättre ut än den prognos som låg till grund för budgetdirektivet.

För 2009 samt de kommande åren förväntas en svag ökningstakt. Jämfört med SKL prognostiserar regeringen en starkare skatteunderlagstillväxt i början av perioden, medan det motsatta gäller längre fram. Skillnaden förklaras bland annat av att regeringen inte förutser fullt så stort fall i sysselsättningen som SKL 2009-2010, men en trögare återhämtning på arbetsmarknaden 2011-2012. Regeringens prognos utgår också från en långsammare pris- och löneökningstakt.

Den lägre skatteunderlagstillväxten i ESV:s prognos beror främst på en långsammare ökning av lönesumman under senare delen av perioden. ESV:s prognos är baserad på Konjunkturinstitutets (KI) samhällsekonomiska bild från augusti, exklusive den finanspolitiska

2009-10-07

stimulans som KI prognostiserade. Den visar en svagare konjunkturutveckling med färre arbetade timmar och lägre löneökningar än enligt SKL och regeringen.

Generella statsbidrag

I tabellen nedan redovisas prognosen för de generella statsbidragen för perioden 2008 till 2012.

Generella statsbidrag

Mkr

	Bokslut 2008	Budget 2009	Prognos 2009	Budget 2010	Plan 2011	Plan 2012
Bidrag för läkemedelsförmånen	4 442	4 442	4 642	4 808	4 909	5 012
Tillfälligt konjunkturstöd			214	841		
Bidrag för minskad sjukfrånvaro; fast del	53	54	54	54	55	55
Bidrag för minskad sjukfrånvaro; rörlig del	80	99	96	96	96	96
Summa generella statsbidrag	4 575	4 595	5 006	5 800	5 060	5 163

Källa: Egna beräkningar, oktober 2009

Statsbidraget för läkemedelsförmånen syftar till att ge landstingen förutsättningar att förskriva ändamålsenliga och säkra läkemedel till den enskilde medborgaren. Anslagsnivån förhandlas fram av SKL och Socialdepartementet. Förhandlingar och anslagsnivå för 2009 är avslutade och har fastställts genom regeringsbeslut den 20 mars i år. Överenskommelsen är tvåårig och gäller för 2009 och 2010. År 2009 erhåller landstingen 22,4 miljarder kronor vilket är en ökning med 800 miljoner kronor eller 3,7 procent jämfört med 2008. 2010 uppgår statsbidraget till 23,2 miljarder kronor.

I överenskommelsen ingår även en vinst- och förlustmodell. Om kostnaderna för förmåns- och slutenvårdsläkemedel ökar med mer eller mindre än 3 procent per år från 58,1 miljarder kronor (det vill säga under 56,3 respektive över 59,8 miljarder kronor) delar staten och landstingen på det över-/underskjutande beloppet.

Tillfälligt konjunkturstöd för 2009 utgörs av regeringens tillskott till landstingen för vaccinationsersättning för influensapandemin. För 2010 utgörs det av tillskottet till kommunsektorn som aviserades i vårpropositionen och det ytterligare tillskottet som aviserades i budgetpropositionen.

Bidraget för minskad sjukfrånvaro förlängs till 2012 enligt budgetpropositionen. Regeringen planerar under 2009 att sluta en ny överenskommelse med SKL om anslaget för åren 2011 och 2012. Regeringen har dock beräknat ett oförändrat anslag (1 miljard kronor per år). Dock har SKL reviderat ner sin prognos för bidraget 2009 när det gäller den rörliga delen och det ligger till grund för Stockholms läns landstings prognos för åren 2009-2012.

Kömiljarden uppskattas till 191 miljoner kronor och redovisas som ett specialdestinerat statsbidrag i enlighet med SKL:s rekommendation.

Systemet för kommunalekonomisk utjämning

Riksdag och regering har en övergripande ambition att ge kommuner och landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet som kommunsektorn ansvarar för. Inom ramen för det Kommunalekonomiska utjämningssystemet hanteras de medel regeringen tillskjuter samt de medel som omfördelas mellan kommuner respektive mellan landsting.

2009-10-07

I tabellen nedan redovisas prognosen över de olika delarna inom systemet för Kommunalekonomisk utjämning.

Kommunalekonomisk utjämning, bidrag och avgifter 2008-2012

Mkr	Bokslut 2008	Budget 2009	Prognos 2009	Budget 2010	Plan 2011	Plan 2012
Kostnadsutjämningsbidrag	720	720	722	746	757	767
Regleringsbidrag	184	241	230	889	890	778
Summa bidrag från utjämningen	904	961	952	1 635	1 647	1 545
Inkomstutjämningsavgift	-2 090	-2 276	-2 209	-2 215	-2 270	-2 360
Regleringsavgift						
Summa avgifter till utjämningen	-2 090	-2 276	-2 209	-2 215	-2 270	-2 360
Summa utjämning	-1 186	-1 315	-1 257	-580	-624	-815

Källa: SKL oktober samt egna beräkningar

Prognosen för budgetåret 2010 visar på att Stockholms läns landsting kommer att betala en avgift till systemet motsvarande 580 miljoner kronor, vilket är 677 miljoner kronor lägre jämfört med prognos för 2009. Förändringen beror främst på en ökning av regleringsbidraget, där det tillfälligt ökade anslaget på 259 miljoner kronor ingår. Från och med 2011 ökas det statliga anslaget permanent och Stockholms läns landstings andel beräknas uppgå till 326 miljoner kronor 2011 och 329 miljoner kronor 2012.

I det Kommunalekonomiska utjämningsystemets kostnadsutjämningsdel utjämnas för opåverkbara och kostnadsdrivande skillnader mellan landsting. Dessa kan exempelvis orsakas av skillnader i demografisk sammansättning eller av att kostnaden för att producera en viss service skiljer sig åt mellan landsting. Inga förändringar väntas ske inom denna del.

Regleringsposten används för två ändamål. Dels regleras skillnaden mellan statens anslag till och eventuella kostnader¹⁷ för systemet. Dels hanteras förändringar i ansvars/uppgiftsfördelningen mellan staten och kommunsektorn (enligt finansieringsprincipen). Om statens kostnader för det Kommunalekonomiska utjämningsystemet överstiger summan av statens anslag och de avgifter som betalas in blir regleringsposten negativ och sektorn får betala en så kallad regleringsavgift, och vice versa (regleringsbidrag). Regleringsavgiften/-bidraget beräknas som ett enhetligt belopp per invånare i riket.

I budgetpropositionen för 2010 aviserar regeringen ett tillfälligt realt tillskott på 1,2 miljarder kronor till systemet för Kommunalekonomisk utjämning för landstingen. I vårpropositionen aviserades en permanent höjning på 1,5 miljarder kronor från och med 2011 för landstingen. Effekten för Stockholms läns landsting redogjordes för ovan.

Stockholms läns landstings inkomstutjämningsavgift beräknas utifrån skillnaden mellan länets beskattningsbara inkomster och det skatteutjämningsunderlag som för landsting motsvarar 110 procent av medelskatekraften i riket. Den del av inkomsterna som överstiger denna nivå

¹⁷ Med eventuella kostnader åsyftas differensen mellan summan av de bidrag som utbetalas från och summan av de avgifter som betalas in till systemet.

2009-10-07

multiplieras med 85 procent av medelskattkraften i riket efter det att hänsyn tagits till de skatteväxlingar som skett mellan kommuner och landsting.

Känslighetsanalys

Att ta fram ett intervall eller en uppgift om hur stor sannolikheten är för att den samhällsekonomiska utvecklingen kommer att förändras jämfört med den bedömning som gjorts är svårt, för att inte säga i princip omöjligt. Detta följer av att beräkningen av skatteintäkterna baseras på ett antal variabler som antingen direkt eller indirekt interagerar med andra faktorer på såväl ett nationellt som internationellt plan.

En prognos är per definition osäker och bör betraktas som en bästa möjliga bedömning av den framtida utvecklingen vid en given tidpunkt.

Till skillnad från att göra en riskbedömning är det däremot möjligt att skatta effekten av en förändring i en eller en kombination av de variabler och antaganden prognosen grundas på, allt annat lika. Vilken effekt, på landstingets skatteintäkter, som förändringen av olika variabler och antaganden får med bäring på budgetåret 2010 redovisas i nedanstående tabell.

Effekt på skatteintäkterna vid förändring av en variabel, allt annat lika

Mkr

	2009	2010	2011	2012
--	------	------	------	------

Vid en förändring av skatteunderlaget med 1 procentenhet

Skatteunderlaget länet 2008	0	98	101	106
Skatteunderlaget riket 2008	703	317	359	374
Uppräkningsfaktor riket 2009	372	343	342	358
Uppräkningsfaktor riket 2010	0	344	452	358

Vid en förändring av befolkningsutvecklingen med 0,1 procentenhet

Invånarantal länet, 1 nov 2009	0	38	38	41
Invånarantal riket, 1 nov 2009	0	-37	-39	-39

Vid en förändring av skattesatsen med 0,1 procentenhet*

Skattesats år 2010	0	410	0	0
Skattesats år 2011	0	0	422	0
Skattesats år 2012	0	0	0	439

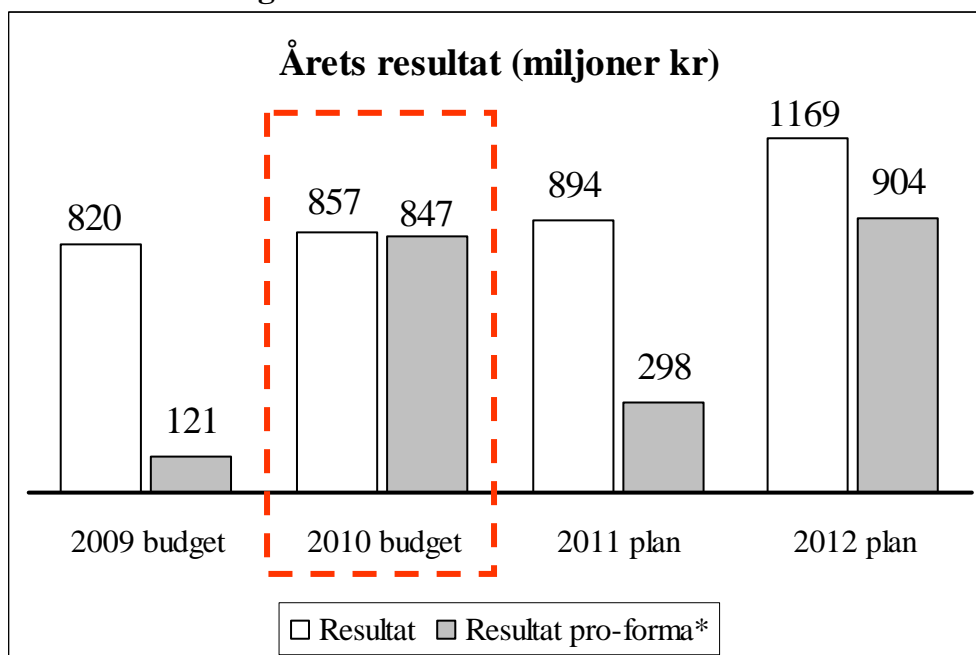
* En förändring av skattesatsen med 0,1 procentenhet motsvarar 10 öre per skattekrona.

Nedan följer ett exempel på hur känslighetsanalysen ska avläsas:

Skatteunderlaget i riket 2009 beräknas öka med 0,8 procent i Stockholms läns landstings nuvarande skatteintäktsprognos jämfört med 2008. Om skatteunderlaget istället skulle öka med ytterligare 1 procentenhet, det vill säga med 1,8 procent, kommer de samlade skatteintäkterna för budgetåret 2010 att öka med 343 miljoner kronor. Då skatteunderlaget i riket 2009 förändras påverkas även basen utifrån vilken skatteintäkterna 2011 och 2012 beräknas. Effekten av att skatteunderlaget i riket 2009 antas växa med 1,8 procent innebär att Stockholms läns landsting beräknas få ökade inkomster med 342 respektive 358 miljoner kronor per år 2011-2012 jämfört med nuvarande prognos.

3.2 Mikroperspektiv

3.2.1 Resultatbudget

Resultatbudgeten bygger på av förvaltningar och bolag inrapporterade budgetunderlag. Resultatet för budgetåret 2010 uppgår till ett överskott om 857 miljoner kronor, vilket överstiger budgetdirektiven. I resultatet ingår 10 miljoner kronor i budgeterade reavinster och resultatet överstiger således kommunallagens krav på en budget i balans med 847 miljoner kronor.

De pensionsförpliktelser som hanteras som ansvarsförbindelser och därför inte upptagits bland skulder beräknas inte öka under 2010. För 2011 och 2012 beräknas ökningarna om 586 miljoner kronor respektive 215 miljoner kronor. I diagrammet ovan (*) visas resultat pro-forma med dessa ökningarna samt budgeterade reavinster från dragna resultatet.

De resultatpåverkande avvikelser som nämns under stycke: ”*Avvikelse från budgetdirektiven som ej är inarbetade i budgetunderlaget 2010 men har resultateffekt är sammanfattningsvis följande*” är inte inarbetade i resultaten ovan. Avvikelseerna motsvarar cirka 400 miljoner kronor exklusive förslaget om justerade patientavgifter.

2009-10-07

Mkr	Utfall 2008	Prognos 2009	Budget 2009	Budget 2010	Ändring B10/B09
Verksamhetens intäkter	13 500	14 936	14 334	15 554	8,5%
Skatteintäkter	51 209	52 840	53 303	54 636	2,5%
Summa intäkter	64 708	67 775	67 637	70 190	3,8%
Personalkostnader	-22 564	-22 899	-22 707	-22 838	0,6%
Köpt hälso- och sjukvård, tandvård	-11 504	-12 743	-12 631	-13 425	6,3%
Köpt trafik	-8 974	-9 603	-9 551	-10 365	8,5%
Övriga kostnader	-17 200	-18 108	-17 580	-18 611	5,9%
Summa verksamhetens kostnader	-60 242	-63 353	-62 469	-65 238	4,4%
Resultat före avskrivningar	4 466	4 422	5 169	4 952	
Avskrivningar	-2 662	-2 774	-2 872	-2 989	4,1%
Rörelseresultat	1 804	1 648	2 297	1 963	
Finansnetto	-1 261	-1 110	-1 476	-1 106	
Resultat	543	539	820	857	
Årsarbetare	41 787	39 944	39 954	38 940	-2,5%

Prognos 2009 avser månadsbokslut augusti och utgår från skatteintäktsprognos 3 (aug). Skillnaden mot skatteintäktsprognos 4 på sid. 14 motsvarar cirka 230 mkr.

Intäktsutveckling

De totala intäkterna för 2010 budgeteras öka med cirka 2,6 miljarder kronor eller 3,8 procent, vilket i stort beror till lika delar av ökning av skatteintäkter och verksamhetens intäkter. Dock är ökningstakten för skatteintäkter väsentligt lägre än den för verksamhetens intäkter. Taxorna inom vården exklusive Folktandvården har i enlighet med direktiven lämnats oförändrade. Folktandvården förutsätter i sitt budgetunderlag en prisuppräknings för vuxentandvården motsvarande 3,2 procent, vilket motsvarar en intäktsökning om 22 miljoner kronor jämfört mot aktuell prognos för 2009. Taxorna inom trafiken är oförändrade. För detaljerad information se bilaga 5.8 "Taxor och avgifter".

De preliminära skatteintäkterna 2010 budgeteras till 54,6 miljarder kronor, en ökning med 2,5 procent jämfört med budget 2009. Den budgeterade skattesatsen bibehålls och uppgår till 12,10 procent per skattekrona. Någon buffert för osäkerhet i prognosen finns inte inarbetad. Nettokostnaden för utjämningsystemet beräknas för 2010 till 580 miljoner kronor för Stockholms läns landsting. För detaljer rörande utvecklingen av skatteintäkten och utjämnningen se avsnitt 3.1.1 "Skatteintäktsprognos 2009-2012".

Kostnadsutveckling

Verksamhetens kostnader budgeteras öka med cirka 2,8 miljarder kronor eller 4,4 procent jämfört med budget 2009. Ökningen mot prognosen för 2009 är 3,0 procent. Den enskilt största kostnadsposten är personalkostnaderna, vilka budgeteras öka med 0,6 procent mot budget 2009 eller minska med 0,3 procent jämfört med prognosen i månadsbokslutet för augusti 2009. I detta ligger sänkningen av AFA premie för 2010 inarbetad för förvaltningarna och i stort sett för samtliga bolag. Kostnader för externt köpt vård, inklusive köpta primärtjänster och övriga verksamhetsanknutna tjänster budgeteras öka med 6,3 procent jämfört med budget 2009 samt 5,4 procent jämfört med prognos för 2009. För mer information, se avsnitt 5.1.1 under kapitel 5 "Hälso- och sjukvården". Kostnaden för köpt

2009-10-07

trafik budgeteras öka med 8,5 procent jämfört med budget 2009. I raden övriga kostnader ingår interna motparts-differenser rörande framför allt SLL IT och NKS. Se avsnitten 4.1, "Landstingsstyrelsen" respektive 4.1.3 "NKS" för mer information.

Landstingets kapitalkostnader (avskrivningar plus finansiella kostnader) fortsätter att öka sett över flera år, även om de lägre marknadsräntorna under den innevarande lågkonjunkturen mildrar ökningstakten avsevärt. År 2010 budgeteras kapitalkostnaderna till cirka 4,2 miljarder kronor. Ökningen över tid beror på de stora investeringar som genomförts och fortsätter att genomföras i kollektivtrafiken och vården.

3.2.2 Balansbudget

Mkr	Utfall 2008	Prognos 2009	Budget 2010
Anläggningstillgångar	43 464	48 139	52 809
Omsättningstillgångar	6 571	6 071	6 071
Summa tillgångar	50 036	54 211	58 881
Eget kapital	915	1 454	2 311
Avsättningar	14 360	15 070	15 950
Skulder	34 761	37 687	40 620
Summa skulder och eget kapital	50 036	54 211	58 881

Landstingets balansomslutning är vid utgången av 2010 budgeterad till cirka 58,9 miljarder kronor och nettoinvesteringarna (investeringar minus avskrivningar) under året budgeteras till cirka 4,7 miljarder kronor.

Landstingets egna kapital budgeteras vid utgången av 2010 vara 2,3 miljarder kronor. I detta sammanhang är det viktigt att notera att en stor del av landstingets pensionsskuld inte finns upptagen som en skuld i balansräkningen utan redovisas som en ansvarsförbindelse. Denna del av pensionsskulden uppgick i senaste delårsbokslutet till 23,1 miljarder kronor.

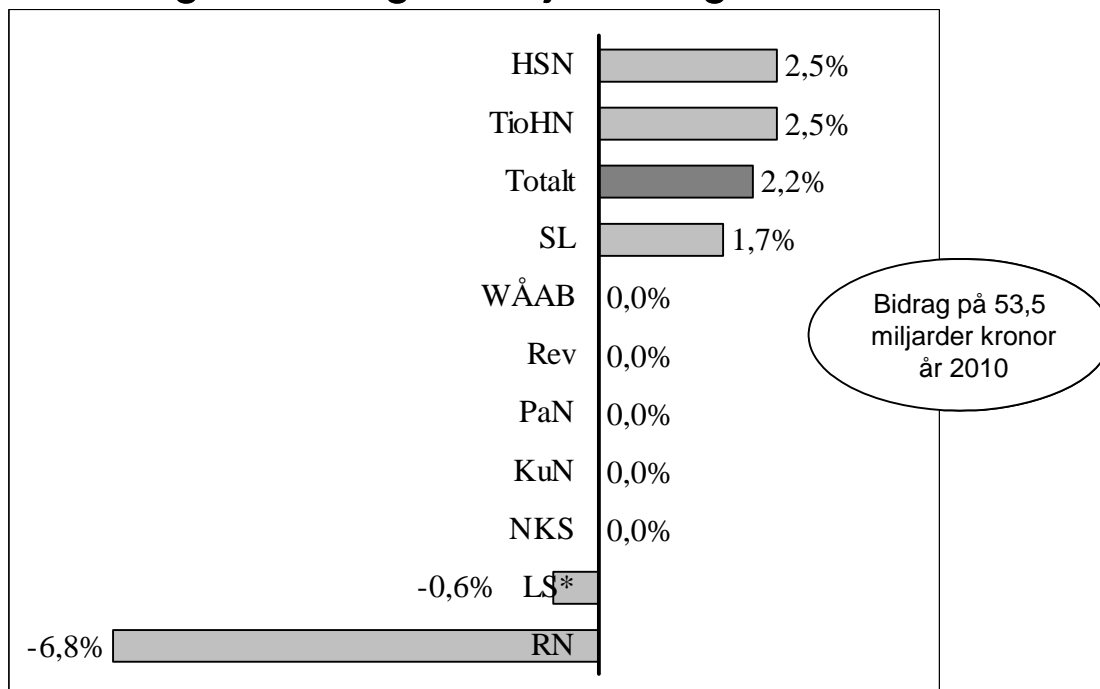
3.2.3 Finansieringsbudget

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010
Kassaflöde från verksamheten	3 263	3 612	3 836
Förändring av rörelsekapital	-54	0	0
Investeringar	-5 988	-8 069	-7 659
Försäljningar, övrigt	594	50	50
Kassaflöde efter investeringar	-2 185	-4 407	-3 773
Pensioner och övriga avsättningar	1 186	936	880
Kassaflöde före extern finansiering	-999	-3 471	-2 893

Kassaflödet 2010 före extern finansiering budgeteras uppgå till cirka minus 3 miljarder kronor. Förändringen mot budget 2009 är driven av dels minskade investeringar, dels högre kassaflöde från verksamheten. Det bör noteras att finansieringsbudgeten innehåller poster som är svåra att budgetera exakt, som till exempel förändringen av rörelsekapitalet, det vill säga förändringen av skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder.

3.2.4 Landstingsbidrag

Ökning av bidrag 2010 jmf budget 2009

* Detta avser LS exklusive NKS, LFS samt FtjV

Det totala landstingsbidraget/tillskottet 2010 uppgår till 53,5 miljarder kronor vilket är en ökning jämfört med budget 2009 på 1,2 miljarder kronor eller 2,2 procent. Ökningen av bidraget till HSN är 2,5 procent. Ökningen av SL:s tillskott är 1,7 procent. Sett över perioden 2008-2010 ökar bidraget till vården med knappt 6,5 procent och tillskottet till SL med 6,4 procent.

FtjN samt FtjV visas ej i diagrammet ovan till följd av den omorganisering som skett under 2009 och som omöjliggör en rimlig procentuell jämförelse. Jämfört med budgetdirektiven har tekniska justeringar genomförts med anledning av omorganisationer inom trafiken. I övrigt avviker endast landstingsbidraget till landstings revisorerna samt till Tiohundraämnden från direktiven med en minskning om 1,3 miljoner kronor respektive ökning om 36,0 miljoner kronor. För detaljerad uppställning över landstingsbidraget/tillskottet se bilaga 5.5 "Landstingsbidrag 2008-2012".

3.2.5 Finansiering/känslighetsanalys

Redovisade landstingsbidrag och fördelningen av dessa bygger på en oförändrad skatt samt en oförändrad taxa avseende SL-kortet. Vidare är i resultatet inarbetat en prishöjning med 3,2 procent (+22,0 mkr) inom Folkandvården. I nedanstående tabell anges resultateffekten av dessa åtgärder samt simulerade effekter av ytterligare förändringar.

2009-10-07

Resultateffekter av höjning/sänkning av taxor/avgifter

Taxa SL "månadskort" *	640	670	690 kr	710 kr	740 kr
Procentuell förändring	-7%	-3%	0%	3%	7%
Resultateffekt helår, mkr	-300	-150	0	150	300

Avgiftsjustering FTV, procent

	0%	3,2%
Resultateffekt helår, mkr	-22	0

* Motsvarande procentuella justering görs även för övriga SL-taxor

Om fullmäktige beslutar om höjning/sänkning av SL:s taxor sker också en harmonisering av det så kallade högkostnadsskyddet för färdtjänstresenärer i nivån med SL:s 30-dagarskort.

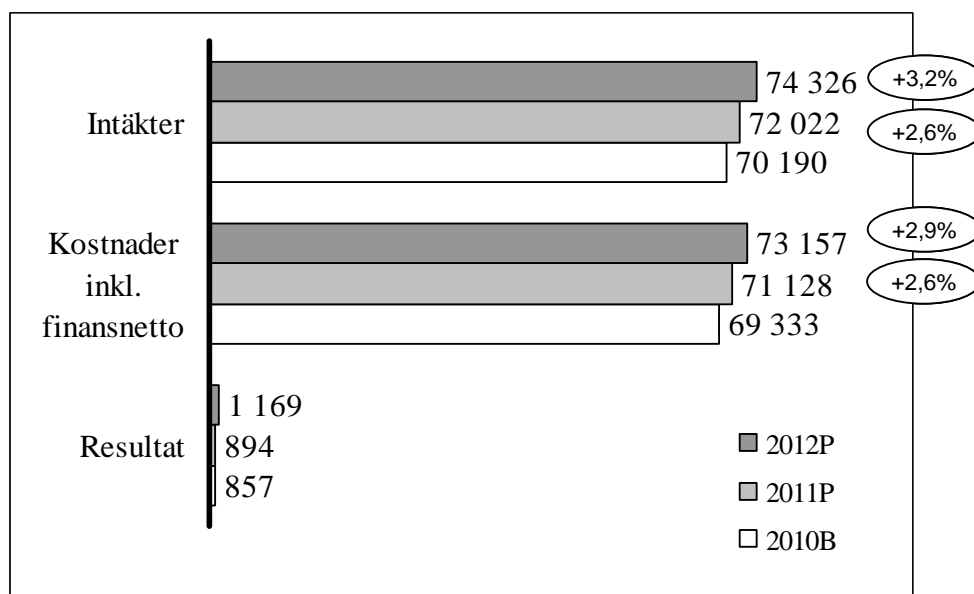
Känslighetsanalys räntor

För 2010 budgeteras investeringar om 7,7 miljarder kronor, en ökning jämfört med prognos för 2009 på 8 procent och jämfört med utfallet 2008 på 24 procent. För att finansiera dessa investeringar kommer ytterligare extern finansiering att krävas. Enligt finansieringsanalys blir kassaflöde före extern finansiering negativt med cirka 3 miljarder kronor 2010. En ökad upplåning genererar ökade räntekostnader för koncernen. Landstinget har enligt budgetunderlaget rörliga lån, inklusive nyupplåning av cirka 3 miljarder kronor, på sammanlagt cirka 12,6 miljarder kronor som kommer att räntesättas under 2010. Dessa lån är således exponerade mot räntemarknaden och i tabellen nedan visas effekten på räntekostnad av en halv procentenhets förändring mot antagen genomsnittlig ränta om 3,0 procent. Räntesättningen antas ske jämnt över året. Med samma antaganden om räntesats visas också effekten på räntekostnad av upplåning av 1 miljard kronor på årsbasis vid högre eller lägre ränta. För den antagna genomsnittliga räntan på 3,0 procent innebär en miljards upplåning jämnt över året 15 miljoner kronor i räntekostnad.

	Scenario	
	Högre ränta	Lägre ränta
Ränteskillnad mot antagen ränta	+0,5%	-0,5%
Effekt vid räntesättning av 12,6 miljarder	30 mkr	-30 mkr
Ökad skuld 1 miljard	18 mkr	13 mkr

3.2.6 Planåren 2011-2012

Nedan illustreras hur inrapporterade planår utvecklar sig jämfört med budgetunderlag 2010. Planåren bygger på konsolidering av enheternas inrapporterade värden och har justerats enligt senaste skatteintäktsprognos. Belopp i miljoner kronor.

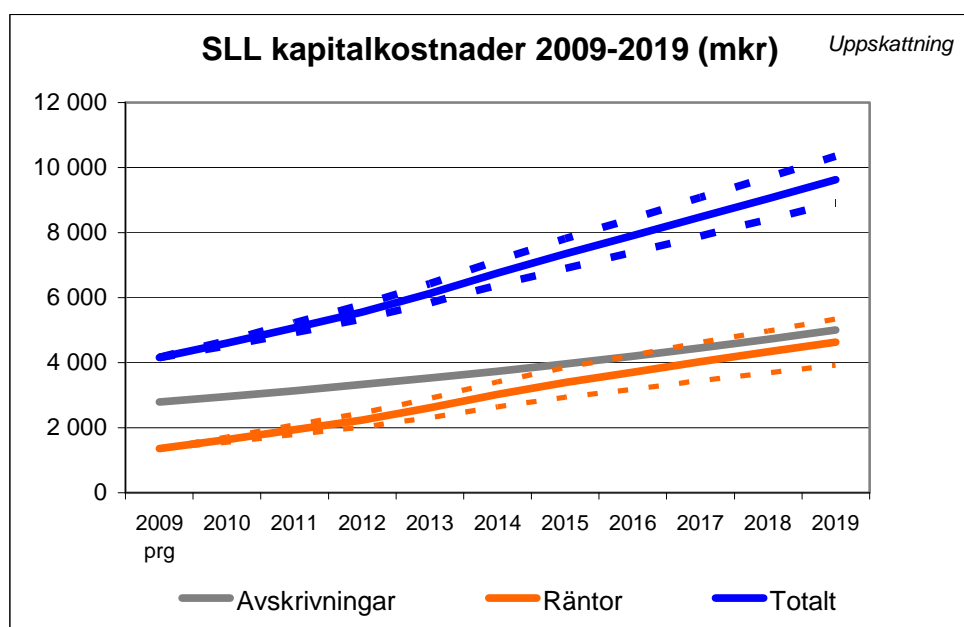

2009-10-07

3.2.7 Investeringar

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring B10/B09
Trafik inkl. Citybanan	3 961	4 614	4 848	5%
Byggnader inkl. NKS	1 226	2 763	1 853	-33%
Maskiner, inventarier m m	801	692	959	39%
Summa investeringar	5 988	8 069	7 659	-5%

Den totala volymen investeringar under 2010-2014 beräknas till 38,3 miljarder kronor. Trafiken och vården står för 62 procent respektive 36 procent av volymen. Under 2010 uppgår investeringarna till 7,7 miljarder kronor. Den betydande investeringsvolymen under planeringsperioden medför långsiktig ökning av kapitalkostnader – avskrivningar och räntekostnader. Bilden nedan illustrerar en möjlig utveckling av dessa givet den ovannämnda investeringsvolymen.

Investeringar vården

Vårdens investeringar uppgår 2010-2014 till 13,9 miljarder kronor, varav 2,6 miljarder avser 2010. Cirka 54 procent utgörs av fastighetsinvesteringar. Den resterande delen avser främst medicinteknisk utrustning. NKS utrustning ingår med cirka 4 miljarder kronor.

Stora investeringar är planerade av producenterna under de kommande 5-6 åren i nya byggnader för bland annat akutverksamhet, operation, intervention, laboriemedicin och innovationsverksamhet. Parallellt ska Nya Karolinska i Solna, NKS, byggas.

Investeringar trafiken

SL och WÅAB står för landstingets trafikinvesteringar och dessa uppgår under perioden 2010-2014 till 23,8 miljarder kronor, varav 4,8 miljarder avser 2010. SL:s investeringar 2010-2014 avser bland annat fortsatt upprustning och modernisering av infrastrukturen,

2009-10-07

---

tillgänglighetsanpassning för funktionshindrade samt säkerhetshöjande åtgärder. WÅAB:s investeringar inriktas främst på upprustning och modernisering av befintliga fartyg. Förutom investeringar inom SL och WÅAB ingår även Citybanan i trafikinvesteringar. För mer detaljerad information om SL investeringar se avsnitt 4.4.1, "AB Storstockholm Lokaltrafik".

Investeringsobjekt för beslut i särskild ordning

Förutom de ovan redovisade investeringsvolymerna finns ytterligare objekt under beredning som preliminärt beräknas uppgå till drygt 18 miljarder kronor under 2010-2014. Objekten befinner sig i beredningsskede och blir föremål för fullmäktiges ställningstagande allteftersom beslutsunderlagen tas fram. Dessa objekt återfinns under respektive grupp trafiken, byggnader samt maskiner och inventarier. Trafikens objekt beräknas uppgå till totalt 9,3 miljarder kronor, byggnader till 8,1 miljarder kronor samt maskiner och inventarier till 0,8 miljarder kronor. För mer detaljerad information om objekten se bilagor 5.4.1-5.4.4. Genomförandet av dessa objekt enligt föreslagen planering kan medföra ytterligare ökning av kapitalkostnader om cirka två miljarder kronor per år.

4. Specifika mål och budget för styrelse och nämnder

I de tabeller som presenteras nedan redovisas respektive enhets ekonomiska utfall år 2008, budget 2009 samt de inrapporterade landstingsbidraget/tillskottet samt resultatkravet för 2010. Avvikelser eller tekniska justeringar beskrivs specifikt under respektive enhets tabell.

4.1 Landstingsstyrelsen (LS)

Landstingsstyrelsens uppgift är att leda, styra och samordna landstingets arbete så att de av landstingsfullmäktige satta målen uppnås. Arbetet ska genomsyras av ett synsätt som sätter invånaren i centrum. I nedanstående text och tabell behandlas LS exklusive NKS, LFS samt FtjV.

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
Intäkter	3 256,0	3 373,9	3 398,6	0,7%	4,4%
- varav landstingsbidrag	2 582,3	2 436,7	2 421,4	-0,6%	-6,2%
Kostnader	-3 199,4	-3 374,6	-3 398,6	0,7%	6,2%
Resultat	56,6	-0,7	0,0		
Årsarbetare	926	975	927	-4,9%	0,1%

Med anledning av organisatoriska förändringar har i budgetförslaget gjorts en teknisk justering av landstingsbidraget mellan LS och Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN). Justeringen innebär att i föreliggande förslag har LS: s landstingsbidrag minskats med 0,9 miljoner kronor i förhållande till budgetdirektiven och HSN gör motsvarande ökning i sitt budgetförslag.

Det inrapporterade underlaget innebär vidare en ofinansierad intäkt för SLL IT om totalt 107 miljoner kronor där LSF räknar med att erhålla intäkter från Karolinska Universitetssjukhuset (88 mkr) respektive Danderyds sjukhus (19 mkr) för utförda tjänster, men där sjukhusen inte budgeterat motsvarande kostnader.

Investeringar i maskiner, inventarier och IT uppgår år 2010 till 156,8 miljoner kronor.

4.1.1 Övergripande målområden

LS övergripande mål är framtagna till och beslutade, i samband med beslut om Budgetdirektiv 2010 med planår 2011-2012 (LS 0904-0303), vid landstingsstyrelsens sammanträde den 19 maj 2009 och anmäldes till landstingsfullmäktige den 9 juni 2009. Nedan presenteras övergripande mål, beslutade av landstingsstyrelsen. Kommentarer avseende de finansiella målen har dock justerats utifrån nu rådande omständigheter.

4.1.1.1 Ekonomi i balans

Utmaningar i form av demografiska förändringar och lägre utveckling av skatteintäkter, till följd av den internationella lågkonjunkturen, kommer att kräva extra fokus på det av landstingsfullmäktige prioriterade målet om att säkerställa en ekonomi i balans. Det är i verksamheterna som förutsättningarna skapas för att klara de ekonomiska målen, varför dessa måste stödjas med den uthållighet som ett långsiktigt och kvalitativt effektiviseringsarbete kräver. Formerna för ägarstyrning ska utvecklas vidare.

2009-10-07

Pågående utvecklings- och planeringsarbete rörande framtidens hälso- och sjukvårdsstruktur ska samordnas så att kvalitet, effektivitet och säkerhet säkras i kommande prioriteringar. Kvalitetsbristkostnaderna inom hälso- och sjukvården måste minska kraftigt.

Kompetensplaneringen ska säkerställa verksamhetens framtida behov i förhållande till uppdraget. Bemanning, arbetstider och övriga arbetsformer och rutiner ska utvecklas i syfte att stödja en effektiv organisation. Det intensifierade arbetet med patientsäkerheten förväntas leda till nya arbetssätt med förhöjd kvalitet och ökad grad av effektivisering. Kommunikationsinsatser med tonvikt på att stödja förändringar är en förutsättning för ett framgångsrikt effektiviseringsarbete.

Den påbörjade samordningen av IT-området ska ge ytterligare stöd till verksamheterna med effekter som går att mäta i högre säkerhet och kvalitet. Konsolideringen av såväl system som driftsmiljöer ska genomföras, och effekterna som hämtas hem enligt plan ska komma verksamheterna till del. En ny gemensam teknisk plattform ska etableras där samverkan med den nationella IT-strategin utnyttjas för att skapa synergier och ökad funktionalitet.

Arbetet inom landstingsstyrelsens förvaltning med att anpassa och effektivisera verksamheten går vidare.

Landstingsfullmäktige har beslutat om fyra långsiktiga finansiella mål som stöd att nå det övergripande målet om god ekonomisk hushållning. För uppfyllelsen av dessa fyra långsiktiga mål redogörs nedan.

För att uppnå de långsiktiga finansiella målen måste landstinget generera ett årligt överskott. *Resultatmålet* innebär att resultatet måste uppgå till minst summan av reavinster och ökningen av den del av pensionsskulden som inte finns i balansräkningen och som därmed inte heller kostnadsförs. Eftersom denna del av pensionsskulden inte ökar för 2010 räcker det med att resultatet överstiger reavinsterna för att målet ska uppnås. För de därpå följande åren prognostiseras ökningen till 586 miljoner kronor respektive 215 miljoner kronor och målet uppnås även för planåren.

Självfinansieringsgraden av den bedömda nivån på *reinvesteringarna* uppgår till 119 procent. Målsättningen att reinvesteringar till fullo ska självfinansieras är därför uppfyllt för 2010. Målet är uppfyllt även för planåren 2011 och 2012. Även om hänsyn tas till de cirka 400 miljoner kronor avseende resultatpåverkande avvikelser som nämns under stycke: "*Avvikelser från budgetdirektiven som ej är inarbetade i budgetunderlaget 2010 men har resultat effekt är sammanfattningsvis följande*" så uppfylls målen för 2010.

Investeringsvolymen förväntas överstiga ökningarna av låne- och leasingsskuld för vart och ett av åren 2010-2012 och *skuldsättningsmålet* uppfylls därmed.

Betalningsberedskapen planeras att under åren 2010-2012 fortsätta att med god marginal överstiga stipulerade 21 dagar och motsvarande mål uppfylls därmed.

I sammanhanget kan noteras att landstinget behöver ackumulera kapital för att hantera framtida utmaningar. Landstingets totala pensionsskuld, inklusive den del som hanteras som ansvarsförbindelse, uppgick vid delårsbokslutet 2009 till 33 miljarder kronor och det kommer

2009-10-07

---

att medföra en ökad ekonomisk påfrestning när utbetalningarna för att reglera denna skuld successivt ökar. Landstinget står också inför stora framtida investeringar inom såväl kollektivtrafiken som hälso- och sjukvården, vilket kommer att resultera i kraftigt ökade kapitalkostnader.

4.1.1.2 Forskning och regional utveckling

Under 2009 ska en ny strategi för forskning och utveckling (FoUU) utarbetas och implementeringen av densamma påbörjas. Det framgångsrika samarbetet med Karolinska Institutet ska fortsätta att utvecklas, samtidigt som samverkan med övriga universitet och högskolor ska intensifieras. Satsningarna på forskning och utveckling i samverkan med akademien ska utveckla verksamheten, samtidigt som de genom forskningsresultat och innovationer ska bidra till den regionala utvecklingen och förbättrad hälsa hos invånarna.

Samarbetet i Stockholm-Mälardalen stärks. Med medborgarnas behov i fokus utvecklas samarbetet med landstingen i Sörmland och Västmanland. Det gäller i första hand inom hälso- och sjukvården samt upphandlingar och kultur. Stockholms läns landsting kommer därför under 2010 att fortsätta arbeta aktivt för att bidra till att minska administrativa hinder för att öka människors fria rörlighet, ökad ekonomisk tillväxt och möjliggörandet av fler jobb. Vidare ska landstinget verka för att fler befogenheter ska kunna flyttas över från staten till den regionala nivån. Det projekt som pågår tillsammans med berörda kommuner för att utveckla den regionala kärnan i Flemingsberg ska fullföljas, med en tydlig koppling till utvecklingsprojekt som leder till företagsetableringar. Landstinget bidrar till utvecklingen i Norra stationsområdet, bland annat genom byggandet av ett nytt universitetssjukhus i Solna.

Skärgårdens unika boende- och rekreationsmöjligheter är viktiga för tillväxt och internationell profilering. Det nystartade skärgårdsrådet ska under 2010 fördjupa samarbetet i syfte att hitta lösningar på bland annat regelförenklingar för skärgårdsföretagare samt boende och samhällsservicefrågor.

4.1.1.3 Stolta medarbetare

Stockholms läns landsting ska arbeta för att vara en attraktiv arbetsgivare som kan rekrytera, utveckla och behålla kompetenta medarbetare. Verksamheter har ansvar, men också befogenheter, att utforma och utveckla respektive verksamhet på det mest ändamålsenliga sättet utifrån de policys, riktlinjer och direktiv som ges på en landstingsgemensam nivå med målet att bidra till en ökad kvalitet och tillgänglighet. Stockholms läns landsting ska som arbetsgivare verka mot diskriminering och arbeta för jämlikhet oavsett kön, sexuell läggning, etnicitet, kulturell tillhörighet, funktionshinder eller annat.

I arbetet ska följande områden prioriteras:

- **Chef- och ledarskap**
  - Tydligare chef- och ledarskap och ansvarstagande för budget och andra styrdokument ska tas av chefer och ledare i verksamheternas alla nivåer.
  - Traineeprogram ska utvecklas inom SLL-koncernen för att säkra återväxten av kompetenta ledare och chefer.

2009-10-07

- **Kompetensförsörjning**
  - Hälso- och sjukvården står inför stora utmaningar i framtiden och kompetensförsörjning måste ges stor vikt i alla verksamheter.
  - Utländsk vårdpersonal och personer med utländsk vårdutbildning är en viktig rekryteringskälla för landstinget. Utländsk vårdpersonal ska ges möjlighet att få auskultations- och praktikplatser i vården. Vid tillsättande av ST-platser ska en fördelning mellan kön, etnicitet och kulturell tillhörighet som motsvarar samhället i övrigt eftersträvas.
  - Uppdragsutbildningarna för specialistsjuksköterskor ska fortsatt bedrivas.

- **Arbetsmiljö och hälsa**
  - Långtidssjukskrivna ska hjälpas tillbaka till arbete. Kunskap från pilotprojektet på Karolinska universitetssjukhuset ska användas i verksamheterna. Samverkan ska ske med försäkringskassan och företagshälsovården.
  - Processinriktat arbete där medarbetarna engageras i att utveckla och förbättra arbetsmetodiken ska främjas på arbetsplatserna.
  - Den genomsnittliga sjukfrånvaron ska minska till högst 13 dagar per person eller 5 procent 2010.

- **Jämställdhet och mångfald**
  - Värdegrunden ska genom arbete och diskussion hållas aktuell och levande i verksamheterna.
  - Arbetet med att utjämna osakliga löneskillnader mellan könen ska fortsätta.

- **Löner**
  - Arbetet med att öka lönespridningen inom och mellan olika yrkesgrupper ska intensifieras.

4.1.1.4 Hållbar miljö

Landstinget ska bidra till en ekologiskt hållbar utveckling av Stockholmsregionen och vara en föregångare på miljöområdet. Detta ska främjas genom en framsynt regional planering, resurshushållning, energibesparing, övergång till förnyelsebara energikällor och konsekvent minskade utsläpp till luft, mark och vatten. Samtliga bolag och förvaltningar ska säkerställa att målen i Miljö Steg 5 uppfylls. Måluppfyllelse och planerade åtgärder ska redovisas löpande. Stockholms läns landsting ska ha fortsatt höga ambitioner på miljö- och klimatområdet. Arbetet med det kommande miljöprogrammet, som ska innehålla en långsiktig klimatstrategi, inleds under 2010.

Miljöomställningen inom landstingets person- och varutransporter ska intensifieras. Till 2012 ska hälften av transporter drivas med förnyelsebara drivmedel. Delmålet för 2010 är 45 procent. Landstingets varu- och godstransporter ska samordnas för att effektivisera transporter och minska dess miljöpåverkan.

Energikartläggningar ska genomföras för att identifiera möjliga energieffektiviseringar. Energiledningssystem ska införas i de mest energiintensiva verksamheterna. Den småskaliga,

2009-10-07

miljövänliga energiproduktionen bör utökas där förutsättningarna är gynnsamma. Miljöledningssystem ska införas i samtliga bolag och förvaltningar.

Utfasning, och ersättning av kemikalier och kemiska produkter med miljövänliga alternativ, ska fortsätta. Kemikaliekravspecifikationer ska användas i landstingets upphandlingar. Under 2010 ska minst 20 procent av landstingets måltider vara baserade på ekologiskt framställda produkter.

4.1.1.5 Den framtida hälso- och sjukvårdsstrukturen

Nya Karolinska Solna (NKS) kommer att leda till förändringar inom hälso- och sjukvårdsstrukturen i Stockholms län. Landstingsfullmäktige har sedan tidigare givit FoUU-utskottet i uppdrag att beskriva de konsekvenser NKS har på övriga hälso- och sjukvården i länet. I takt med att byggandet av sjukhuset fortskrider intensifieras arbetet med att beskriva och planera för den framtida hälso- och sjukvårdsstrukturen. Detta arbete sker i samverkan mellan företrädare för ägarorganisation, beställarorganisation, producentorganisation och NKS. Arbetet ska resultera i en beskrivning avseende hur hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting ska organiseras 2015 då NKS ska påbörja sin verksamhet.

4.1.2 Koncernfinansiering

Koncernfinansiering är en central redovisningsenhet där poster av landstingsövergripande karaktär redovisas. Enheten har inte några anställda och bedriver ingen egen verksamhet. Intäkterna består främst av skatteintäkter och specialdestinerade statsbidrag. Koncernfinansierings övriga intäkter kommer från det personalomkostnadspålägg som förvaltningarna erlägger. PO-pålägget avses täcka förvaltningsorganisationens kostnader för sociala avgifter och pensioner som belastar koncernfinansierings resultat.

Den enskilt största kostnadsposten utgörs av utbetalning av landstingsbidrag och tillskott till koncernens förvaltningar och bolag. Inom koncernfinansiering redovisas också koncernens upplåning och räntekostnaderna på låneskulden belastar således enheten.

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
Intäkter	56 089	58 257	60 190	3,3%	7,3%
Kostnader	-56 266	-58 027	-59 874	3,2%	6,4%
Resultat	-177	230	316		

Koncernfinansierings budget är i balans och resultatet på 316 miljoner kronor överstiger direktiv med 625 miljoner kronor.

Koncernfinansiering budgeterar investeringar under 2010 gällande Citybanan om 325 miljoner kronor.

4.1.3 Nya Karolinska Solna (NKS)

Planeringen för det nya sjukhuset ska övergripande ske utifrån att NKS ska bli navet i Stockholms sjukvårdssystem med inriktning på högspecialiserad vård. Dessutom ska planeringen av det nya sjukhuset ske med inriktning på att tillsammans med Karolinska

2009-10-07

Institutet, Stockholms universitet och Kungliga Tekniska Högskolan utgöra motor i ett framtidsinriktat biomedicinskt kluster.

NKS-förvaltningen ska arbeta för att OPS-upphandlingen slutförs med beslut av fullmäktige senast april 2010. Principbeslut om verksamhetens innehåll på en övergripande nivå fattas av fullmäktige under året. I samband med verksamhetens innehåll redovisas eventuella verksamhetsmässiga konsekvenser för övriga delar av sjukvården. Andra viktiga fokusområden för förvaltningen är att initiera förberedelser i flyttprocessen samt att förberedande arbeten inom Solna-området slutförs i tid och inom budget. Vad gäller investeringar i medicinsk teknisk utrustning ska NKS i en process tillsammans med Karolinska utreda och inventera vilka behov som föreligger.

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
Intäkter	43,8	26,3	104,7	297,8%	139,1%
- varav landstingsbidrag	43,8	26,3	26,3	0,0%	-39,9%
<i>Summa kostnader</i>	-18,8	-24,7	-89,1	261,4%	375,0%
Avskrivningar	-0,5	-0,8	-14,5	1779,2%	2946,3%
Finansnetto	-168,3	0,0	-0,3		-99,9%
<i>Summa kapitalkostnader</i>	-168,8	-0,8	-14,7	1811,7%	-91,3%
Resultat	-143,7	0,9	0,9		

Med anledning av en förändrad redovisningsprincip avseende kostnader härledda till projektet kommer från och med 2009 kostnader som tidigare har aktiverats istället att resultatföras. Detta innebär utökade kostnader med 78,4 miljoner kronor under 2010. Till största del avser detta evakuerings-, konsult- och rivningskostnader. NKS inrapporterade resultat redovisar en ofinansierad intäkt, vilket förutsätter ett utökat landstingsbidrag motsvarande 78,4 miljoner kronor. Förvaltningens budget som inte är relaterad till själva byggprojektet och dess kringkostnader överensstämmer med landstingsbidraget i budgetdirektivet.

Investeringarna under året uppgår till 300 miljoner kronor och avser bland annat evakueringar och provisorier samt byggherrekostnader.

4.2 Regionplanenämnden (RN)

Regionplanenämnden (RN) ansvarar efter omorganisation enbart för regionplaneringen och de regionala utvecklingsfrågorna. Nämnden ska ge förutsättningar och ta initiativ för att den övergripande visionen, målen och strategierna för Stockholmsregionen blir verklighet.

2009-10-07

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
Intäkter	84	76	71	-6,5%	-15,4%
- varav landstingsbidrag	76,7	74,9	69,8	-6,8%	-9,1%
Kostnader	-84	-76	-71	-6,5%	-15,6%
Resultat	0,0	0,2	0,2		
Årsarbetare	43	45	41	-8,9%	-4,7%

Under första halvåret 2009 överfördes den trafikplanerande verksamheten till SL i enlighet med landstingsfullmäktiges beslut. Budgeterat landstingsbidrag för 2010 är korrigerat i enlighet med beslutet.

RN:s budget för 2010 förutsätter fortsatt effektivisering av förvaltningen. Främst reduceras kostnader för intern service och köpta konsulttjänster.

4.3 Hälso- och sjukvården

Huvudmålet för hälso- och sjukvården är, förutom en ekonomi i balans, en förbättrad tillgänglighet och kvalitet. Det övergripande och långsiktiga målet är att utifrån befolkningens behov ansvara för att en kvalitativ god vård ges till länets invånare, vilket även innefattar en patientsäker och tillgänglig vård.

Mkr	Utfall 2008	Prognos 2009	Budget 2009	Budget 2010	Ändring B10/B09
SLL-externa intäkter	4 976	5 222	5 200	5 554	6,8%
SLL-interna intäkter	41 012	42 837	42 713	43 752	2,4%
<i>Summa intäkter</i>	<i>45 988</i>	<i>48 059</i>	<i>47 913</i>	<i>49 306</i>	<i>2,9%</i>
Personalkostnader	-20 251	-20 175	-20 140	-20 200	0,3%
Köpt vård (inkl verks. ankn tjänster)	-11 518	-12 758	-12 648	-13 415	6,1%
Läkemedel	-5 726	-5 932	-6 078	-6 352	4,5%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-8 431	-8 986	-8 848	-9 139	3,3%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-45 926</i>	<i>-47 851</i>	<i>-47 714</i>	<i>-49 106</i>	<i>2,9%</i>
Resultat	62	208	199	200	
Årsarbetare	39 400	37 334	37 475	36 479	-2,7%

Antal årsarbetare inkluderar 50% av Tiohundra AB.

Den i tabellen ovan presenterade budgeten för landstingets samlade hälso- och sjukvård för år 2010 är i balans och visar ett resultat på 200 miljoner kronor, vilket är i enlighet med i budgetdirektiven.

Det föreligger endast smärre differenser mellan HSN och vårdproducenterna i den inrapporterade budgeten för 2010. Differenserna uppgår totalt sett till cirka 20 miljoner kronor, vilket kan jämföras med inrapporteringen av preliminär budget 2009 då de interna differenserna uppgick till 980 miljoner kronor.

De totala intäkterna budgeteras öka med 2,9 procent, eller cirka 1,4 miljarder kronor jämfört med budget 2009. Den budgeterade ökningen av landstingsbidraget till HSN (vilket utgör cirka 86 procent av de totala intäkterna för landstingets samlade hälso- och sjukvård) uppgår till 2,5 procent eller cirka 1,0 miljarder kronor jämfört med budget 2009. Den budgeterade ökningen

2009-10-07

av de totala kostnaderna är 2,9 procent och personalkostnadsökningen 0,3 procent jämfört med budget 2009. Samtidigt budgeteras en minskning av antal årsarbetare med 2,7 procent.

Vid en jämförelse med prognos per augusti för helår 2009 uppgår den budgeterade ökningen av de totala intäkterna till 2,6 procent medan ökningen av de totala kostnaderna uppgår till 2,6 procent och personalkostnadsökningen till 0,1 procent. Samtidigt budgeteras en minskning av antal årsarbetare med 2,3 procent.

Jämförelser med såväl budget 2009 som prognos för 2009 påverkas av beslutade verksamhetsförändringar inom SLSO, vilket utgörs av verksamheter som övergår i annan driftsform under 2010. Dessa verksamheter har en sammanlagd omsättning i storleksordningen 400 miljoner kronor samt berör cirka 360 årsarbetare.

En beräkning av justerad budgeterad personalkostnadsutveckling jämfört med budget 2009 respektive prognos för 2009 visar att personalkostnaderna ökar med 1,6 procent respektive 1,4 procent. En på samma sätt beräknad justerad årsarbetarutveckling visar att antal årsarbetare minskar med 1,7 procent respektive 1,3 procent. Detta när justering gjorts för de beslutade verksamhetsförändringarna inom SLSO under 2010 beskrivna ovan. Dessa verksamhetsförändringar påverkar inte de totala kostnaderna nämnvärt utan innebär endast en justering mellan de olika kostnadsslagen, främst mellan personalkostnader och kostnader för köpt vård.

4.3.1 Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN)

Övergripande mål för Stockholms läns landsting, sett ur ett medborgarperspektiv, är att medborgarna är nöjda med verksamheten. För hälso- och sjukvården innebär det att befolkningens förtroende för hälso- och sjukvården ska öka. Ur ett patientperspektiv är det övergripande målet att tillgängligheten ska vara sådan att vårdgarantin uppfylls till alla delar.

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
SLL-externa intäkter	1 011	1 117	1 158	3,6%	14,4%
SLL-interna intäkter	39 764	41 651	42 668	2,4%	7,3%
- varav landstingsbidrag	39 383,5	41 306,9	42 340,6	2,5%	7,5%
<i>Summa intäkter</i>	<i>40 776</i>	<i>42 768</i>	<i>43 826</i>	<i>2,5%</i>	<i>7,5%</i>
Köpt vård	-34 997	-36 495	-37 400	2,5%	6,9%
Läkemedelsförmånen	-4 469	-4 763	-4 956	4,1%	10,9%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-1 091	-1 495	-1 455	-2,7%	33,4%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-40 557</i>	<i>-42 753</i>	<i>-43 811</i>	<i>2,5%</i>	<i>8,0%</i>
Resultat	219	14	14		
Årsarbetare	294	296	311	5,1%	5,8%

Budgeten räknas upp med 4 procent för läkemedel vilket förutsätter en sänkt ökningstakt av läkemedelskostnaderna jämfört med såväl bokslut 2008 som budgeterat utrymme 2009. För avtalad uppräknings med sjukhusen avsätts cirka 2,9 procent. För övrig vårdverksamhet avsätts cirka 1,3 procent. Budgetförslaget avser oförändrade patientavgifter. Förvaltningen redovisar dock förslag på justeringar i syfte att förenkla regelverk för såväl befolkning som sjukvårdsproducenter samt ge stöd för styrning av patienterna till rätt vårdnivå.

2009-10-07

Förslag till budget för hälso- och sjukvården 2010 utgår från att inga eller låga prisjusteringar av ersättningar till vårdgivarna görs i vårdval eller för andra ersättningar som inte är fastställda för 2010. Nya upphandlingar genomförs med syftet att ytterligare sänka kostnaderna för köpt vård. HSN-interna anslag reduceras med sammanlagt cirka 90 miljoner kronor. Vissa kostnadsreduceringar i övrigt inom den köpta vården genomförs. Tidigare givna uppdrag med planerad start 2010 reduceras, försenas eller senareläggs.

I inrapporterad budget finns följande risker:

- En generell risk som inte är beaktad i detta budgetförslag är ökade kostnader till följd av den nya influensan A(H1N1).
- Budgeten förutsätter att de senaste årens relativt höga besöksökningar främst inom primärvården planar ut och att de 2010 ligger i nivå med befolkningsförändringarna.
- Flerårsavtalen med sjukhusen medger i förekommande fall att 30 procent av den rörliga ersättningen för upp till 4 procents produktion över målvolym utbetalas. Kan innebära en merkostnad om cirka 165 miljoner kronor.
- De nya vårdvalsområdena inom somatisk specialistvård; knän och höfter samt katarakter, har medfört ökade kostnader under inledningen av 2009. Budgeten för 2010 förutsätter att ökningen planar ut och att kostnaderna stabiliseras.
- För vissa högspecialiserade verksamheter, som ligger utanför kostnadsramen i huvudavtalen, bland annat ECMO (behandling med konstgjord lunga) och hjärtrtransplantationer har budgeten inget utrymme för ökade kostnader.
- Kostnaderna för utomlänsvården har varit oväntat höga under första halvåret 2009 och om den utvecklingen håller i sig finns risk att budgeten kan vara otillräcklig inom detta område.
- Budgeten förutsätter kostnadsminskningar efter upphandlingar. Erfarenhetsmässigt finns risk för överklaganden av genomförda upphandlingar vilket kan leda till merkostnader.
- Läkemedelskostnaderna i öppen vård har under 2009 uppvisat en lägre kostnadsökning än tidigare år. Om denna utveckling håller i sig kan detta innebära förbättrade ekonomiska förutsättningar 2010.

4.3.2 TioHundranämnden (THN)

TioHundranämnden (THN), den gemensamma nämnden för hälso- sjukvård och omsorg, bildades den 1 januari 2006 och är beställare av hälso- och sjukvård och omsorg inom Norrtälje.

2009-10-07

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
Landstingsbidrag*	959,3	1 016,1	1 041,5	2,5%	8,6%
Köpt vård	-839	-915	-944	3,1%	12,5%
Läkemedel	-136	-145	-148	2,1%	8,8%
Övr intäkter/kostn inkl. finansnetto	-8	-13	-11	-15,4%	42,9%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-982</i>	<i>-1 073</i>	<i>-1 103</i>	<i>2,7%</i>	<i>12,2%</i>
Resultat	-23	-57	-61		

* LB 2008: LF:s budget 935,0 mkr + tilläggsanslag i bokslut 24,3 mkr avseende somatisk specialistvård vid övriga akutsjukhus (än Norrtälje sjukhus)

LB 2009: LF:s budget 981,0 mkr + utökat LB 35,1 mkr (LS 0904-0326)

LB 2010: LF:s budgetdirektiv + inarbetande av utökat LB 35,1 mkr (+ uppräknig 2,5%)

Resultaträkningen i tabellen ovan avser samtliga verksamheter inom THN som landstinget som huvudman är finansieringsansvarig för. THN har dock i sin beslutade budget för 2010 samt i beslutad budget för 2009 exkluderat den somatiska specialistvården (SSV) avseende patienter från Norrtälje vid länets övriga akutsjukhus (än Norrtälje sjukhus). Kostnaderna för denna vård är främst hänförliga till Karolinska Universitetssjukhuset och Danderyds sjukhus AB.

Det budgeterade resultatet för 2010 uppgår till -61 miljoner kronor och är hänförligt till SSV vid länets övriga akutsjukhus (än Norrtälje sjukhus). Det budgeterade resultatet har inte påverkat SLL-koncernens resultat i detta budgetunderlag i avvaktan på politiskt beslut om hur underskottet ska hanteras. Denna ej finansierade verksamhet nämns inledningsvis i detta budgetunderlag under rubriken "Avvikelser från budgetdirektiven som ej är inarbetade i budgetunderlaget 2010 men har resultat effekt".

Landstingsbidraget för 2010 skiljer sig från budgetdirektiven med 36,0 miljoner kronor beroende på att ärende LS 0904-0326 nu inarbetats. Denna justering av landstingsbidraget till THN avser utökat landstingsbidrag med 35,1 miljoner kronor samt en uppräknig av detta belopp med 2,5 procent. Justeringen av landstingsbidraget till THN med 36,0 miljoner kronor har påverkat Stockholms läns landstings resultat negativt i detta budgetunderlag.

I budgeten har THN inarbetat ett generellt besparingskrav på 2 procent motsvarande 12 miljoner kronor. Utöver detta generella besparingskrav är specifika effektiviseringar inarbetade i budgeten med 4,9 miljoner kronor avseende läkemedelskostnader.

THN:s budget förutsätter att ej specificerade besparingar genomförs med 14,5 miljoner kronor.

I budgeten har THN budgeterat kostnader för införande av vårdval i primärvården med 4 miljoner kronor. THN hemställer hos landstingsstyrelsen om täckning av dessa kostnader. THN:s hemställan har ej tagits med som en resultatpåverkande effekt i detta budgetunderlag.

I sitt budgetbeslut påtalar THN vikten av att en dialysenhet förläggs i Norrtälje i enlighet med beslut i HSN 2008-10-21 (HSN 0805-0660).

2009-10-07

4.3.3 Producentorganisationen¹⁸

Den nära uppföljningen på koncernnivå av producenternas utveckling av ekonomi och verksamhet fortsätter och vidareutvecklas. Patientperspektivet med god tillgänglighet, hög patientsäkerhet och effektiva flöden i såväl patientarbete som stödfunktioner står i fokus. Tydligt ledarskap mot ekonomi i balans och arbetsmiljö präglad av delaktighet är förutsättningar för ett effektivt arbete med ständiga förbättringar av processer och flöden. Begränsning av vårdskador, vårdrelaterade infektioner och läkemedelsskador ges hög prioritet. Sjukhus och andra vårdgivare utvecklar samverkan med varandra och med vårdgivare på andra nivåer för att åstadkomma vård på rätt vårdnivå för patienterna. Ambulans- och varutransportverksamheterna vidareutvecklas mot ytterligare effektivitet i samverkan med vårdproducenterna. Hög kvalitet i kostverksamheter och stödfunktioner utvecklas systematiskt i tydliga strukturer och i samverkan mellan berörda producenter.

4.4 Kollektivtrafiken

Det övergripande och långsiktiga målet för trafikverksamheten är att regionens transportsystem är effektivt och hållbart med en väl fungerande kollektivtrafik kännetecknad av god kvalitet och hög tillgänglighet samt ett väl fungerande samarbete mellan de olika trafikslagen.

Det övergripande målet 2010 för trafikverksamheten är att fortsätta förbättra tillförlitligheten och verka för fler och mer nöjda kunder.

Som ett led i arbetet för ett tillgängligt samhälle för alla 2010 ska tillgängligheten till transportsystemet löpande förbättras och kollektivtrafiken vara fullt tillgänglig för funktionshindrade 2010 enligt landstingets handikapprogram 2007-2010. Förbättrad tillgänglighet leder till integration, normalisering och större oberoende och valfrihet för den enskilde resenären i hela världen.

4.4.1 AB Storstockholms Lokaltrafik (SL)

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
Tillskott från SLL	5 685,0	5 944,9	6 048,6	1,7%	6,4%
Biljettintäkter	5 099	5 267	5 350	1,6%	4,9%
Övriga intäkter	2 267	2 464	2 755	11,8%	21,5%
<i>Summa intäkter</i>	<i>13 051</i>	<i>13 676</i>	<i>14 154</i>	<i>3,5%</i>	<i>8,4%</i>
Kostnader köpt trafik	-8 050	-8 571	-9 367	9,3%	16,4%
Övriga kostnader	-2 691	-2 742	-2 744	0,1%	2,0%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-10 741</i>	<i>-11 313</i>	<i>-12 111</i>	<i>7,1%</i>	<i>12,8%</i>
<i>Summa kapitalkostnader</i>	<i>-2 025</i>	<i>-2 309</i>	<i>-2 043</i>	<i>-11,5%</i>	<i>0,9%</i>
Resultat	285	54	0		
Årsarbetare	880	906	695	-23,3%	-21,0%

¹⁸ Med producentorganisationen avses följande SLL ägda verksamheter SL SO, Karolinska Universitetssjukhuset, Södersjukhuset AB, Danderyds Sjukhus AB, Södertälje Sjukhus AB, Tio hundra AB, S:t Eriks Ögonsjukhus AB, Folk tandvården Stockholms län AB, Medicarrier AB, AISAB, Stockholm Care AB

2009-10-07

Resultatet budgeteras till 0 i enlighet med budgetdirektiven. Jämfört med direktiven har tillskottet justerats med 61,8 miljoner kronor avseende överförd verksamhet från Färdtjänsten samt RTK.

Landstingets övergripande mål för SL är att kollektivtrafikens andel av det totala resandet ska fortsätta att öka. Fokus i detta arbete ligger på:

- En kollektivtrafik att lita på.
- En tryggare kollektivtrafik.
- Ett effektivare SL och nolltolerans mot fuskåkning.
- Tillgängliga resor.

Uppföljning av verksamheten sker i enlighet med följande indikatorer¹⁹:

- Antalet nöjda kunder ska vara 75 procent år 2010 (2008, 72 %).
- Antalet resenärer per vardag (tusental) ska vara 722 (2008, 701).
- Antalet kunder i tid ska vara 89 procent år 2010 (2008, 86 %).

Under 2009 och 2010 sker betydande förändringar av verksamheten inom SL-koncernen enligt följande:

SL Kundtjänst AB

Styrelsen tog i maj 2009 ett genomförandebeslut avseende outsourcing av trafikinformation, synpunktshantering och resegarantiadministration inom SL Kundtjänst AB. Ett förfrågningsunderlag har tillställts marknaden i augusti och tilldelningsbeslut beräknas kunna fattas i början av november 2009. Regiövergång av verksamheten är planerad till månadsskiftet mars/april 2010. I samband därmed avses samtliga aktier i bolaget förvärvas från övriga delägare.

SL Lidingö Trafik AB

I linje med arbetet att effektivisera och reducera onödig administration avses det sedan flera år tillbaka vilande bolaget SL Lidingö Trafik AB avvecklas.

AB Transitio

AB Transitio bildades för att anskaffa järnvägsfordon för uthyrning till trafikhuvudmän samt tillhandahålla tungt fordonsunderhåll. Syftet är att genom stordriftsfördelar reducera kostnaderna i järnvägsdriften. SL:s ägarandel i bolaget uppgår för närvarande till 43,5 procent och har successivt minskat de senaste åren till följd av en medveten strategi att vidga kretsen av medverkande trafikhuvudmän. I linje med denna strategi avses ägandet minska ytterligare, genom försäljning av aktier till andra trafikhuvudmän, ner till en nivå om cirka 20 procent vilket motsvarar nivån för SL:s ekonomiska engagemang i bolaget. Försäljningen av aktier avses ske till aktiernas bokförda värde.

---

¹⁹ Källa: SL

2009-10-07

Busslink i Sverige AB

SL sålde 2002 70 procent av aktierna i Busslink i Sverige AB, till Keolis Nordic AB. Efter försäljningen uppgår SL:s aktieinnehav till 30 procent. I anslutning till avtalet om försäljning av 70 procent av aktierna träffade parterna överenskommelse om en köption för Keolis respektive en säljoption för SL avseende resterande aktier i bolaget. Optionen kan påkallas under perioden 31 december 2008 till 31 december 2010. För SL:s del har avsikten sedan den första försäljningen varit att utnyttja denna möjlighet och därmed avveckla SL:s deläggande i en av operatörerna i SL-trafiken. SL vill därför påkalla optionen. Försäljningen avses ske på basis av den befintliga optionen, vilken innehåller en formel för beräkning av köpeskillingen.

Investeringar

Investeringarna 2010 uppgår till 4 453 miljoner kronor. Investeringsbudgeten omfattar såväl pågående/tidigare beslutade objekt som nya objekt. Merparten av investeringar genomförs i syfte att säkerställa och effektivisera driften samt tillgodose myndighetskrav. Det största objektet avser Tvärbana Norr mot Solna (5 171 mkr). Genomförandet har påbörjats under 2009 och beräknad tidpunkt för färdigställande är 2013. Investeringen omfattar ny spåranläggning från Alvik till Solna station, ny depå i Ulvsunda, anpassningar av befintlig Tvärbana samt 21 nya spårfordon. På Roslagsbanan fullföljs pågående upprustning (1 052 mkr). Tillgänglighetsanpassning kommer att ske i samband med upprustning av befintliga fordon. Investeringar i nya tunnelbanevagnar C30 för 2 650 miljoner kronor avser successiv ersättning av återstående äldre vagnar. Investeringen är dessutom en förutsättning för framtida utökad trafik på röda linjer efter genomfört byte av signalsystem.

Bland större nya objekt återfinns Tvärbana Alvik - Sickla Udde åtgärder (383 mkr) som genomförs i syfte att anpassa befintlig spårväg för att dels möta den ökade turtätheten på sträckan dels öka tillgängligheten för Tvärbanan, ombyggnad av omoderna och uttjänta lokaler i bussdepån Nyboda (303 mkr) samt utbyte av vändkorsspärrar till säkrare och effektivare skjutdörrspärrar (265 mkr).

Utöver de investeringar som finns i investeringsbudget 2010-2014 finns ytterligare behov av framtida investeringar, men där är beslutsunderlagen ännu inte färdiga. Ny depå för pendeltågen syftar till att skapa utökad uppställningskapacitet för samtliga pendeltågsfordon, vilket kommer att krävas för framtida trafikökningar i samband med att Citybanan tas i drift. Utredning pågår inför beslut om Saltsjöbanans modernisering och framtida sammankoppling med den befintliga Tvärbanan. Olika alternativa lösningar har utretts och presenterats, vilket påverkar den totala investeringen och genomförandetakten. För övrigt finns en förlängning av Tvärbana Norr mot Kista samt upprustningsåtgärder för Lidingöbanan.

2009-10-07

4.4.2 Färdtjänstverksamhet (FtjV)

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
Intäkter		537	1 121	108,8%	
- varav landstingsbidrag		450	946	110,2%	
<i>Summa intäkter</i>		537	1 121	108,8%	
Kostnader köpt trafik		-416	-848	103,8%	
Övriga kostnader inkl. finansnetto		-121	-273	125,6%	
<i>Summa kostnader</i>		-537	-1 121	108,8%	
Resultat		0	0		

Den 1 juli 2009 överfördes färdtjänsten med undantag för myndighetsutövningen till AB SL. I maj 2009 beslutade landstingsfullmäktige (LS 0903-0231) att upprätta erforderligt kostnadsställe inom landstinget för redovisning av färdtjänstresor. Ovan redovisas förslag till budget 2010 för det kostnadsställe inom landstinget vars verksamhet avser färdtjänstresor.

Färdtjänstverksamhetens förändrade organisation gör det svårt att göra jämförelser såväl med budgeten 2009 som med utfallet 2008. Uppgifter om 2009 års budget avser halvår från 1 juli. I samband med att färdtjänstverksamheten integrerats med SL:s organisation har all personal överförd till SL. Budgeten för färdtjänstverksamheten omfattar färdtjänstresor, närtrafik, sjukresor samt administration av landstingets tjänstresor.

Fokus för färdtjänstverksamheten ligger på att utbyggnaden av närtrafik och linjelagd färdtjänst ska fortsätta och att kostnadseffektiva resor inom den särskilda kollektivtrafiken ska utvecklas. Vidare ska samordningen av tillgänglighetsåtgärder fortsätta och kvaliteten inom den särskilda kollektivtrafiken utvecklas.

4.4.3 Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB)

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
Tillskott från SLL	197,5	212,1	212,1	0,0%	7,4%
Övriga intäkter	111	112	117	4,5%	5,8%
<i>Summa intäkter</i>	308	324	329	1,5%	6,8%
<i>Summa kostnader</i>	-264	-282	-285	1,1%	8,0%
<i>Summa kapitalkostnader</i>	-37	-42	-44	4,8%	18,9%
Resultat	7	0	0		
Årsarbetare	24	28	28	0,0%	16,7%

Budgeten bygger på antaganden om oförändrade taxor. Ingen utökning av trafiken planeras.

Uppföljning av verksamheten sker i enlighet med följande indikatorer²⁰:

²⁰ Källa: WÅAB

2009-10-07

- Antalet nöjda kunder ska vara 92 procent år 2010 (2008, 89 %).
- Antalet kunder i tid ska vara 85 procent år 2010 (2008, 84 %).

Investeringarna för 2010 budgeteras till 70 miljoner kronor, varav 32 miljoner kronor avser delbetalning för ett nytt fartyg. För övrigt planeras reinvesteringar i fartyg samt förarbeten för ett nytt biljett- och kortsystem i samarbete med SL.

4.5 Färdtjänstnämnden (FtjN)

Färdtjänstnämnden är en myndighetsutövande verksamhet som arbetar för att erbjuda ökad frihet för resenärer som har väsentliga svårigheter att resa med den allmänna kollektivtrafiken.

FtjN kommer att följa upp sin verksamhet i enlighet med nedanstående indikatorer:

- Färdtjänstansökningar ska till 80 procent vara handlagda inom 10 dagar (2008, 55 %).²¹
- Reseansökningar ska till 80 procent vara handlagda inom en vecka (2008, 96 %).²²

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
SLL-externa intäkter	155	82	0	-99,8%	-99,9%
SLL-interna intäkter	1 013	531	23	-95,8%	-97,8%
- varav landstingsbidrag	1 000,5	525,5	22,5	-95,7%	-97,7%
<i>Summa intäkter</i>	<i>1 168</i>	<i>613</i>	<i>23</i>	<i>-96,3%</i>	<i>-98,1%</i>
Personalkostnader	-55	-40	-14	-65,7%	-75,4%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-1 073	-573	-9	-98,5%	-99,2%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-1 128</i>	<i>-613</i>	<i>-22</i>	<i>-96,4%</i>	<i>-98,0%</i>
Resultat	40	0,4	0,4		
Årsarbetare	121	30	30	0,0%	-75,2%

Under första halvåret 2009 överfördes trafikverksamheten till en ny organisation i enlighet med landstingsfullmäktiges beslut. Budgeterat landstingsbidrag för 2010 är korrigerat i enlighet med beslutet.

4.6 Kulturnämnden (KN)

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
Intäkter	369,3	380,3	380,2	0,0%	3,0%
- varav landstingsbidrag	355,0	367,5	367,5	0,0%	3,5%
Kostnader	-368,7	-380,1	-380,0	0,0%	3,1%
Resultat	0,6	0,2	0,2		
Årsarbetare	48	45	42	-6,7%	-12,5%

21 Källa: FtjN

22 Källa: FtjN

2009-10-07

Kulturnämnden (KN) beräknar att 70 procent av 2010 års stöd kommer att användas till verksamhet som kommer barn och unga till del. KN uppfyller därmed landstingsfullmäktiges mål att minst 70 procent av de externa stöden ska nå målgruppen barn och unga.

Genom omfördelningar ökar stöden till länets kulturliv med drygt 4 miljoner kronor 2010. Bland annat ökar stödet till Stockholms konserthus med 3 miljoner kronor. Vidare sätter nämnden av drygt 1 miljon kronor för att stödja en kulturinkubator i enlighet med landstingsfullmäktiges uppdrag.

4.7 Patientnämnden (PaN)

Patientnämnden (PaN) fullgör landstingets lagstadgade skyldighet att utreda patientärenden och återför erfarenheter från dessa till vården. Under 2010 kommer nya regler för patientsäkerheten att träda i kraft. De beslut som fattas i det sammanhanget kommer att förstärka PaN:s roll i patientsäkerhetsarbetet. PaN ska prioritera följande inriktningsmål fastställda av landstingsfullmäktige 2004:

- Kunskapen om patientnämnden bland befolkningen ska öka.
- Klagomålen ska analyseras och följas upp.
- Det förebyggande arbetet ska intensifieras.

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
Intäkter	16,8	18,1	18,2	0,4%	8,0%
- varav landstingsbidrag	15,1	16,8	16,8	0,0%	11,3%
Kostnader	-16,2	-18,0	-18,1	0,4%	11,1%
Resultat	0,6	0,1	0,1		
Årsarbetare	18	17	17	0,0%	-5,6%

Patientnämnden uppvisar en budget i balans.

4.8 Locum AB

Locum AB ansvarar enligt avtal med landstinget för ekonomisk och teknisk förvaltning av landstingets fastigheter. Locum AB ska i sitt arbete prioritera följande områden 2010:

- Fortsatt arbete med fastighetsutvecklingsplaner (FUP).
- Effektivisera och reducera kostnaderna för administration.

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
Intäkter	207	226	236	4,7%	14,0%
Kostnader	-243	-220	-231	4,7%	-5,0%
Resultat	-36	5	5		
Årsarbetare	204	208	205	-1,4%	0,5%

2009-10-07

Förvaltningsarvodet från Landstingsfastigheter Stockholm är uppräknat med 2 procent och uppgår år 2010 till 110 miljoner kronor. Arvodet utgör 46 procent av Locums intäkter. Locum har en stor och fortsatt växande kostnad för pensioner under 2010. Pensionsskulden kan slå +/- 10 miljoner kronor på resultatet för Locum.

2009-10-07

4.9 Landstingsfastigheter Stockholm (LFS)

Landstingsfastigheter Stockholm (LFS) är en enhet för redovisning av landstingsägda fastigheter samt intäkter och kostnader relaterade till landstingets fastigheter.

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
SLL-externa intäkter	517	456	439	-3,6%	-14,9%
SLL-interna intäkter	2 257	2 053	2 053	0,0%	-9,0%
<i>Summa intäkter</i>	<i>2 773</i>	<i>2 509</i>	<i>2 493</i>	<i>-0,7%</i>	<i>-10,1%</i>
<i>Summa kostnader</i>	<i>-1 444</i>	<i>-1 206</i>	<i>-1 241</i>	<i>3,0%</i>	<i>-14,0%</i>
Avskrivningar	-593	-628	-623	-0,8%	5,0%
Finansnetto	-276	-325	-274	-15,8%	-0,8%
<i>Summa kapitalkostnader</i>	<i>-869</i>	<i>-953</i>	<i>-896</i>	<i>-5,9%</i>	<i>3,2%</i>
Resultat	461	351	355		

Landstingsfullmäktige har fastställt ett långsiktigt avkastningskrav på LFS:s eget kapital till 6 procent. Det budgeterade resultatet 2010 uppgår till 355 miljoner kronor varav realisationsvinster budgeteras med 10 miljoner kronor. Resultatet är 70 miljoner kronor högre än budgetdirektiven. Främsta orsaken till det högre resultatet jämfört med landstingsstyrelsens budgetdirektiv är den förändring av det allmänna ränteläget som skett under 2009 som givit lägre räntekostnader. Avkastningen på eget kapital 2010 uppgår till 9,5 procent, 2011 till 7,5 procent och 2012 till 6,9 procent. För LFS kommer de planerade stora investeringarna i bland annat akut- och operationsbyggnaderna att innebära en avsevärd påfrestning på balansräkningen och resultatet. Bedömningen är dock att det långsiktiga avkastningskravet för LFS på 6 procent nominellt över tid kan uppnås.

Inom Landstingsfastigheter redovisas landstingets byggnadsinvesteringar. Investeringarna 2010 uppgår till 1 606 miljoner kronor.

4.10 AB SLL Internfinans

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
Intäkter	9,4	9,1	11,1	22,3%	18,8%
Kostnader	-4,9	-6,1	-8,1	33,2%	67,7%
Resultat	4,5	3,0	3,0		
Årsarbetare	8	10	10	0,0%	25,0%

Internfinans budget 2010 är i balans. Det budgeterade resultatet på 3 miljoner kronor motsvarar det resultatkrav som finns i budgetdirektiven och bygger på antagandet att ersättningsnivån i samverkansavtalet mellan landstinget och Internfinans höjs med 2,0 miljoner kronor för 2010. Denna ersättningshöjning har ej inarbetats i detta budgetunderlag.

2009-10-07

4.11 Landstingsrevisorerna

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
Intäkter	34,6	35,8	35,8	0,0%	3,5%
- varav landstingsbidrag	34,5	35,7	35,7	0,0%	3,5%
Kostnader	-33,6	-35,8	-35,8	0,0%	6,3%
Resultat	0,9	0,0	0,0		
Årsarbetare	24	25	25	0,0%	4,2%

Landstingsrevisorernas budgeterade landstingsbidrag 2010 – 2012 avviker (revision begär *lägre* landstingsbidrag) från landstingsstyrelsens budgetdirektiv 2010 enligt följande:

	2010	2011	2012
LS Budgetdirektiv 2010	37,0	37,6	38,5
Revisionens budgetberedning	35,7	36,2	37,1
Differens –minskat landstingsbidrag	-1,3	-1,4	-1,4

Givet oförändrat resultat innebär detta en resultatförbättring för SLL-koncernen med motsvarande belopp.

2009-10-07

5. Bilagor

5.1 Resultaträkning SLL-koncernen 2008 – 2012

Mkr	Utfall 2008	Prognos 2009	Budget 2009	Budget 2010	Ändring B10/B09	Plan 2011	Plan 2012
<i>S:a verksamhetsintäkter</i>	13 500	14 936	14 334	15 554	8,5%	16 579	16 808
Skatteintäkter	47 819	49 248	50 023	49 416	-1,2%	51 006	53 170
Generellt statsbidrag	4 575	4 849	4 595	5 800	26,2%	5 060	5 163
Utjämningsystemet	-1 186	-1 257	-1 315	-580	-55,9%	-624	-815
Prognososäkerhet	0	0	0	0		0	0
<i>Summa skatteintäkter</i>	<i>51 209</i>	<i>52 840</i>	<i>53 303</i>	<i>54 636</i>	<i>2,5%</i>	<i>55 443</i>	<i>57 518</i>
Summa intäkter	64 708	67 775	67 637	70 190	3,8%	72 022	74 326
<i>S:a verksamhetens kostnader</i>	<i>-60 242</i>	<i>-63 353</i>	<i>-62 469</i>	<i>-65 238</i>	<i>4,4%</i>	<i>-66 730</i>	<i>-68 318</i>
Resultat före avskrivningar	4 466	4 422	5 169	4 952	-4,2%	5 291	6 008
Avskrivningar	-2 662	-2 774	-2 872	-2 989	4,1%	-3 109	-3 305
Rörelseresultat	1 804	1 648	2 297	1 963		2 182	2 703
Finansiella intäkter	99	135	100	124	23,6%	180	184
Finansiella kostnader	-1 360	-1 244	-1 576	-1 230	-22,0%	-1 469	-1 719
Finansnetto	-1 261	-1 110	-1 476	-1 106	-25,1%	-1 289	-1 535
Resultat	543	539	820	857		894	1 169
Verksamhetens intäkter	13 500	14 936	14 334	15 554	8,5%	16 579	16 808
Verksamhetens kostnader	-60 242	-63 353	-62 469	-65 238	4,4%	-66 730	-68 318
Avskrivningar	-2 662	-2 774	-2 872	-2 989	4,1%	-3 109	-3 305
Verksamhetens nettokostnader	-49 404	-51 192	-51 006	-52 673	3,3%	-53 260	-54 815

Prognos 2009 avser månadsbokslut augusti och utgår från skatteintäktsprognos 3 (aug). Skillnaden mot skatteintäktsprognos 4 motsvarar cirka 230 mkr.

2009-10-07

5.2 Balansräkning SLL-koncernen 2008-2012

Mkr	Utfall 2008	Prognos 2009	Budget 2010	Plan 2011	Plan 2012
Anläggningstillgångar	43 464	48 139	52 809	56 865	60 176
Omsättningstillgångar	6 571	6 071	6 071	6 071	6 071
Summa tillgångar	50 036	54 211	58 881	62 937	66 248
Ingående eget kapital	372	915	1 454	2 311	3 205
Årets resultat	543	539	857	894	1 169
<i>Summa eget kapital</i>	915	1 454	2 311	3 205	4 374
<i>Summa avsättningar</i>	14 360	15 070	15 950	16 944	17 244
Långfristiga skulder	21 467	24 061	26 653	28 472	29 956
Kortfristiga skulder	13 294	13 627	13 967	14 316	14 674
<i>Summa skulder</i>	34 761	37 687	40 620	42 788	44 630
Summa eget kapital och skulder	50 036	54 211	58 881	62 937	66 248

Prognos 2009 avser månadsbokslut augusti och utgår från skatteintäktsprogno 3 (aug). Skillnaden mot skatteintäktsprogno 4 motsvarar cirka 230 mkr.

2009-10-07

5.3 Finansieringsanalys SLL-koncernen 2008-2012

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Plan 2011	Plan 2012
Årets resultat	543	820	857	894	1 169
Avskrivningar	2 662	2 872	2 989	3 109	3 305
Reavinster, övrigt	58	-80	-10	-10	-50
Summa kassaflöde från verksamheten	3 263	3 612	3 836	3 993	4 424
Förändring av rörelsekapital	-54	0	0	0	0
Investeringar	-5 988	-8 069	-7 659	-7 164	-6 615
Försäljningar, övrigt	594	50	50	50	50
Summa kassaflöde efter investeringar	-2 185	-4 407	-3 773	-3 121	-2 141
Pensioner och övriga avsättningar	1 186	936	880	994	900
Kassaflöde före extern finansiering	-999	-3 471	-2 893	-2 127	-1 241

2009-10-07

5.4 Investeringsplan 2010-2014

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Plan 2011	Plan 2012	Plan 2013	Plan 2014
Trafiken							
AB SL	3 534	4 258	4 453	4 607	4 356	4 180	4 003
WÅAB	30	116	70	39	66	21	32
Trafiken totalt	3 564	4 374	4 523	4 646	4 422	4 201	4 035
Byggnader totalt	1 152	1 710	1 424	1 101	569	1 114	834
Maskiner, inventarier och IT							
Vård							
Hälsa- och sjukvårdsnämnden	13	0	0	0	0	0	0
Stockholms läns sjukvårdsområde	69	87	63	96	81	62	62
Karolinska Universitetssjukhuset	371	305	416	362	339	371	346
Södertälje Sjukhus AB	26	28	23	23	23	23	23
Södersjukhuset AB	94	166	162	170	170	182	162
Danderyds Sjukhus AB	80	87	60	60	61	61	61
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	11	9	15	20	20	15	5
Folk tandvården Stockholms Län AB	76	68	48	63	67	48	48
Ambulanssjukvården i Storsthlm AB	7	7	7	7	7	8	8
Stockholm Care AB	0	0	0	0	0	0	0
Vården totalt	747	757	794	801	768	770	715
Övriga							
Färdtjänstnämnden	0	1	0	0	0	0	0
Regionplanenämnden	1	1	1	1	1	1	1
Locum AB	1	2	4	2	2	2	2
Kulturnämnden	0	0	0	0	0	0	0
Landstingsrevisorerne	0	0	0	0	0	0	0
Patientnämnden	0	0	0	0	0	0	0
MedicARRIER AB	2	3	3	3	3	3	3
AB SLL:s Internfinans	0	0	0	0	0	0	0
Landstingsstyrelsen	50	78	157	122	122	71	71
Övriga totalt	54	85	165	128	128	76	76
Maskiner och inventarier totalt	801	842	958	929	896	846	791
Ombyggn ext lokaler m m	0	0	129	65	30	30	30
Nya Karolinska Solna (NKS)	74	1 053	300	92	287	1 442	2 629
<i>varav utrustning</i>			0	0	200	1 350	2 500
Citybanan (koncernfinansiering) ¹⁾	397	240	325	331	412	427	443
Just beräknad investeringsvolym	0	-150	0	0	0	0	0
TOTALT	5 988	8 069	7 659	7 164	6 615	8 060	8 762

1) Medel avser landstingets del i finansieringen av Citybanan.
För mer information se underliggande bilagor 9.4.1-9.4.4

Investeringsplaner 2011-2014 kommer att revideras och beslutas av fullmäktige i samband med respektive års budgetbeslut.

För detaljerad information se sidobilagor 5.4.1-5.4.4

2009-10-07

5.5 Landstingsbidrag 2008-2012

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Plan 2011	Plan 2012
Landstingsstyrelsen	2 582,3	2 913,0	3 393,7	16,5%	3 447,7	3 539,4
varav Landstingsstyrelsens förvaltning	2 582,3	2 436,7	2 421,4	-0,6%	2 458,1	2 522,7
varav Nya Karolinska Solna	0,0	26,3	26,3	0,0%	26,3	26,3
varav Färdtjänstverksamhet ¹	0,0	450,0	946,0	110,2%	963,3	990,4
Regionplanenämnden ¹	76,7	74,9	69,8	-6,8%	70,9	72,9
Hälsa- och sjukvårdsnämnden	39 383,5	41 306,9	42 340,6	2,5%	42 975,7	44 093,0
Tiohundra-nämnden ²	959,3	1 016,1	1 041,5	2,5%	1 057,1	1 084,6
Färdtjänstnämnden ¹	1 000,5	525,5	22,5	-95,7%	20,6	20,5
Kulturnämnden	355,0	367,5	367,5	0,0%	373,0	382,7
Patientnämnden	15,1	16,8	16,8	0,0%	17,0	17,5
Landstingsrevisorena	34,5	35,7	35,7	0,0%	36,2	37,1
Summa landstingsbidrag	44 406,9	46 256,3	47 288,1	2,2%	47 998,2	49 247,7
AB Storstockholms Lokaltrafik ¹	5 685,0	5 944,9	6 048,6	1,7%	6 083,4	6 241,4
Waxholms Ångfartygs AB	197,5	212,1	212,1	0,0%	215,3	220,9
Summa tillskott	5 882,5	6 157,0	6 260,7	1,7%	6 298,7	6 462,3
Summa bidrag/tillskott	50 289,4	52 413,3	53 548,8	2,2%	54 296,9	55 710,0

¹ Landstingsbidrag/tillskott för SL, Färdtjänstverksamhet, Färdtjänstnämnden och Regionplanenämnden är justerad för 2009 med anledning av LS 0903-0230 samt LS 0903-0231.

² Tiohundra-nämndens landstingsbidrag 2009 och 2010 har justerats med anledning av LS 0904-0326

Förändringar av bidrag och tillskott för 2011 och 2012 kommer att revideras och differentieras i budgetdirektiven för 2011.

2009-10-07

5.6 Resultatkrav 2009 – 2012

Mkr

	Budget 2009	Budget 2010	Plan 2011	Plan 2012
Landstingsstyrelsen*				
Landstingsstyrelsens förvaltning	-0,7	0,0	0,0	0,0
Skadekontot	0,0	0,0	0,0	0,0
Koncernfinansiering	230,1	315,7	444,8	741,3
Nya Karolinska Solna	0,9	0,9	0,9	0,9
Landstingsstyrelsen totalt	230,3	316,6	445,7	742,2
Regionplanenämnden	0,2	0,2	0,2	0,2
Hälso- och sjukvården				
Hälso- och sjukvårdsnämnden	14,4	14,4	14,4	14,4
Stockholms läns sjukvårdsområde	74,0	74,4	75,3	75,3
Karolinska Universitetssjukhuset	54,1	55,9	58,2	58,2
Södersjukhuset AB	14,2	14,7	15,3	15,3
Danderyds Sjukhus AB	11,3	11,6	12,0	12,0
TioHundra AB	0,0	0,0	0,0	0,0
Södertälje Sjukhus AB	0,0	5,0	5,2	5,2
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	1,4	1,4	1,4	1,4
SNS restförvaltning	4,9	0,0	0,0	0,0
Akutsjukhusen totalt	85,9	88,6	92,1	92,1
Folk tandvården Stockholms Län AB	20,0	18,0	20,0	20,0
Ambulanssjukvården i Storsthlm AB	0,7	0,7	0,7	0,7
Stockholm Care AB	4,1	4,1	4,1	4,1
Hälso- och sjukvården totalt	199,1	200,2	206,5	206,5
Trafik				
AB Storstockholms Lokaltrafik	54,6	0,0	0,0	0,0
Färdtjänstverksamhet	0,0	0,0	0,0	0,0
Waxholms Ångfartygs AB	0,1	0,1	0,1	0,1
Trafiken totalt	54,7	0,1	0,1	0,1
Fastigheter				
Locum AB	5,2	5,0	5,0	5,0
Landstingsfastigheter Stockholm	350,8	354,9	256,2	234,9
Fastigheter totalt	356,0	359,9	261,2	239,9
Övriga				
Medicarrier AB	0,3	0,3	0,3	0,3
Färdtjänstnämnden	0,4	0,4	0,4	0,4
Kulturnämnden	0,2	0,2	0,2	0,2
Patientnämnden	0,1	0,1	0,1	0,1
Landstingsrevisorerna	0,0	0,0	0,0	0,0
Landstingshuset Stockholm AB	-24,0	-24,0	-24,0	-24,0
AB SLL Internfinans	3,0	3,0	3,0	3,0
Övriga totalt	-20	-20	-20	-20
Totalt	820,4	857,0	893,7	1 168,9

* LS exkl LFS och FtjV

2009-10-07

5.7 Resultaträkning Landstinget 2008-2012

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Plan 2011	Plan 2012
Verksamhetens intäkter	5 663	6 104	6 314	3,4%	6 282	6 369
Skatteintäkter	51 209	53 303	54 636	2,5%	55 443	57 518
<i>Summa intäkter</i>	<i>56 871</i>	<i>59 407</i>	<i>60 950</i>	<i>2,6%</i>	<i>61 724</i>	<i>63 887</i>
<i>Verksamhetens kostnader</i>	<i>-55 016</i>	<i>-56 981</i>	<i>-58 430</i>	<i>2,5%</i>	<i>-59 172</i>	<i>-60 969</i>
Resultat före avskrivningar	1 856	2 426	2 519		2 552	2 918
Avskrivningar	-1 033	-1 073	-1 102	2,7%	-1 108	-1 125
Rörelseresultat	822	1 353	1 417		1 444	1 793
Finansiella intäkter	143	316	312	-1,2%	353	353
Finansiella kostnader	-750	-940	-912	-2,9%	-945	-1 019
<i>Finansnetto</i>	<i>-606</i>	<i>-624</i>	<i>-600</i>	<i>-3,8%</i>	<i>-592</i>	<i>-666</i>
Årets resultat	216	729	817		852	1 127
Verksamhetens intäkter	5 663	6 104	6 314	3,4%	6 282	6 369
Verksamhetens kostnader	-55 016	-56 981	-58 430	2,5%	-59 172	-60 969
Avskrivningar	-1 033	-1 073	-1 102	2,7%	-1 108	-1 125
Verksamhetens nettokostnader	-50 386	-51 950	-53 219	2,4%	-53 999	-55 725

2009-10-07

5.8 Taxor och avgifter

Hälso- och sjukvård

Underlag från HSNförvaltningen 1 oktober. Förslag till justering av taxor är fetmarkerade och förändring anges ovanför avgiftsbeloppet.

Öppenvård

Barn och ungdom under 18 år

	Avgift
Besök inom primärvård och öppen specialistvård.	0 kr
Telefonrecept.	0 kr
Besök på sjukhusens akutmottagningar, inkl närakuten barn på Karolinska	120 kr
Besök på röntgen samt fysiologi- och neurofysiologilaboratorium på sjukhusens akutmottagningar (fr.o.m. 1 juli 2006).	0 kr

Personer fr.o.m. 18 år - Läkarvårdsbesök

	Avgift
Besök hos husläkare/distriktsläkare.	+ 10 kr 150 kr
Besök hos geriatriker.	+10 kr 150 kr
Besök hos specialtläkare.	+ 20 kr 320 kr
Besök på jourmottagning/närakut/lättakut.	+ 10 kr 150 kr
Besök på sjukhusens akutmottagningar/specialistakut.	+ 50 kr 350 kr
Besök i dagvård (avgift per dag).	+ 10 kr 150 kr
Första besök hos geriatriker med remiss från husläkare.	0 kr
Första besök hos specialtläkare med remiss från husläkare (gäller endast planerade besök).	+ 10 kr 170 kr
Första besök hos specialist med remiss från specialist i allmänmedicin.	+ 10 kr 170 kr
Besök av distriktsläkare/husläkare eller geriatriker i särskilda boendeformer för service och omvårdnad.	0 kr

Personer fr.o.m. 18 år - Sjukvårdande behandling

	Avgift
Avgift för sjukvårdande behandling hos andra vårdgivare än läkare. Exempel: fotvård, sjuksköterska på sjukhus (vård under eget ansvar).	70 kr

2009-10-07

Gäller även första besöket.	
Första besök i sjukvårdande behandling hos: <ul style="list-style-type: none"> • arbetsterapeut • kurator • dietist • logoped • psykolog • sjukgymnast 	+ 10 kr 150 kr
Efterföljande besök hos ovanstående.	70 kr
Besök i dagvård (läkare medverkar ej).	+ 10 kr 150 kr
Besök på syncentral (gäller från första besöket).	70 kr
Besök hos distriktssköterska.	70 kr
Besök av distriktssköterska i särskilda boendeformer för service och omvårdnad av distriktssköterska.	0 kr

Övriga avgifter

	Avgift
Besök på röntgen, fys- och neurofyslab.	200 kr
Besök i hemmet av vårdgivare som utför insatser för patienter som omfattas av hemsjukvård. Avgiftsbefrielsen omfattar även telefonrecept.	0 kr
Hembesök av läkare, extra avgift.	60 kr
Besök på BVC/MVC.	0 kr
Rådgivning om preventivmedel och abortfrågor.	0 kr
Besök vid mottagning för tortyrskadade.	0 kr
Telefonrecept - vid konsultation som leder till att läkare eller distriktssköterska skriver recept.	Slopas 0 kr
Besök i dagvård.	140 kr
Mammografiscreening.	140 kr
Bukaortascreening (ny avgift)	140 kr
Gynekologisk screening (gäller vid kallelse från landstinget).	0 kr
Påminnelseavgift.	50 kr
Expeditionsavgift.	+ 15 kr 30 kr
Egenavgift för sjukresor.	
Taxi, max avgift	140 kr
Egen bil	50 kr
Tåg/flyg	140 kr
Egen båt	50 kr
Anslutningsresa	50 kr
Kollektiva färdmedel (Se LS 0704-0413 förslag att slopa detta)	
Besök hos legitimerad kiropraktor (gäller fem första besöken eller så länge landstinget ersätter).	260 kr

2009-10-07

Slutenvård

	Avgift
Barn och ungdom under 18 år.	0 kr
Personer över 18 år (inkl. personer över 70 år).	80 kr
Personer under 40 år med hel aktivitetsersättning/sjukersättning. Gäller de 30 första dygnen vid varje vårdtillfälle.	40 kr

Högekostnadsskydd

	Avgift
Högekostnadsskydd för sjukresor, per 12-mån period (färdtjänst ingår ej)	1 400 kr
Högekostnadsskydd för tekniska hjälpmedel.	2 000 kr
Högekostnadsskydd för sjukvård.	900 kr

Avgift för uteblivet besök

	Avgift
Läkarbesök, primärvård.	140 kr
Läkarbesök, specialist.	260 kr
Sjukvårdande behandling (inkl syncentral).	70 kr
Första besök hos paramedicinare.	140 kr
Hörselklinik och hjälpmedelscentral.	70 kr
Besök på röntgen, fysiologi- och neurofyslab.	200 kr

Undantag: Avgift för uteblivet besök på MVC/BVC (gäller även abort och preventivmedelsrådgivning) uttas inte.

OBS! Gäller ej vårdgivare som har ersättning enligt "lagen om läkarvårdsersättning" 1993:1651. Läkaren kan själv besluta om tidsgräns.

Avgifter för intyg (HSN-taxan)

Allmänt

Den 1 januari 1991 slopades den statliga regleringen av avgiftssystemet i den öppna hälso- och sjukvården. Samtidigt upphävdes landstingsförbundets rekommendation om avgifter för viss vård utanför de allmänna försäkringskassornas betalningsskyldighet såsom hälsoundersökningar, intyg, utlåtanden, vaccinationer med mera. Sedan dess beslutar landstinget självständigt om dessa taxor.

Regelverket omfattar intyg och utlåtande, vaccinationer samt hälsoundersökningar som inte omfattas av den allmänna försäkringen.

Patientgrupper

Regelverket omfattar samtliga patientgrupper oavsett nationalitet, bosättningsort/land, försäkringsstatus eller ålder. Regelverket ska också användas när till exempel försäkringsbolag eller myndighet önskar ett intyg.

2009-10-07

Vårdgivare

Regelverket tillämpas av landstingsdrivna vårdgivare samt av privata vårdgivare som har vårdavtal med Stockholms läns landsting. Privata vårdgivare som har ersättning enligt "lagen om läkarvårdsersättning" 1993:1651 (nationella taxan) omfattas inte av reglerna.

Momspliktiga intyg

Regeringsrätten har nu klarlagt att åtgärder inom sjukvården som inte främst syftar till att skydda eller vårda en persons hälsa är momspliktiga. Åtgärderna ses inte som ett led i sjukvården.

Det innebär att kroppsundersökningar, provtagningar eller utredningar som görs av legitimerad personal, med det huvudsakliga syftet att tillhandahålla fakta för att intyga ett sakförhållande för en tredje parts beslut, är momspliktiga. Det kan exempelvis röra sig om rätt för en person att utöva en viss verksamhet, till exempel sportdykning eller att få körkortstillstånd.

Momssatsen är för närvarande 25 procent.

Undantag från moms

De hälsoundersökningar som har till huvudsakligt syfte att skydda personens hälsa är undantagna från momsskyldighet. Även vaccinationer är undantagna från moms.

Avgiftsnivåer för intyg

Landstingets taxa delas in olika nivåer. Nedan redovisas de olika nivåerna samt avgift med och utan moms. Momssatsen är för närvarande 25 procent.

Nivå	Avgift utan moms kr	Avgift med moms kr
Korta intyg	250	313
Normala intyg	500	625
Långa intyg	750	938
Timtaxa	1000	1250

Besöksavgift (även kallad stickavgift)

Vid injicering av medhaft vaccin tas besöksavgift ut, dock med högst 250 kronor. Om flera vacciner injiceras vid samma besök får endast en avgift tas ut.

Besök hos läkare för ordination av vaccin tas besöksavgift ut med högst 250 kronor.

Besöksavgiften får högst vara 250 kronor i samband med vaccinationer.

2009-10-07

Trafiken

AB Storstockholms Lokaltrafik	Helt pris	Övriga
Månadskort/30-dagarskort	690 kr	420 kr
Kontantkupong	20 kr	12 kr

Waxholms Ångfartygs AB	Helt pris	Övriga
Månadskort/30-dagarskort.	750 kr	450 kr
Ö-kort (avgift per kort och år).	420 kr	--
Kontantbiljett i hamntrafik	40 kr	25 kr

Färdtjänst	Helt pris	Övriga
Färdtjänstresor med taxi och specialfordon:		
Pris per resa (en resa = 30 km).	70 kr	--
Minimavgift "bil på gatan".	50 kr	--
Högekostnads skydd (fr.o.m. 1 mars 2008).	690 kr	420 kr

2009-10-07

5.9 Producentorganisationen - respektive resultatenhet

Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO)

Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) kommer i början av 2010 efter ett antal verksamhetsförändringar under 2009 att utgöras av 121 resultatenheter inom verksamhetsgrenarna primärvård, geriatrik, avancerad sjukvård i hemmet, barn- och ungdomspsykiatri (BUP), beroendevård, vuxenpsykiatri samt Handikapp och Habilitering. Bland resultatenheterna finns även enheter såsom Centrum för Allmänmedicin, tolkcentral samt LINK.

Under 2010 planeras ett flertal verksamhetsförändringar. Vårdcentralerna i Järna och Nykvarn är under försäljning, vilken beräknas vara genomförd till årsskiftet 2009/2010. HSN har under 2009 genomfört upphandling enligt LOU²³ avseende vuxenpsykiatri exklusive tvångsvård inom den psykiatriska kliniken i nordöst. Övergång av denna verksamhet planeras till mars 2010. HSN avser att upphandla LINK-verksamheten och verksamhetsövergång beräknas ske under senhösten 2010.

Vårdproduktion i budgetunderlaget 2010 är baserat på förväntat utfall 2009 med korrigeringar för kända verksamhetsförändringar. För primärvården antas en ökning med 2 procent och för övriga vårdgrenar är ökningen 1,3 procent.

Som måltal för bedriven verksamhet anges bland annat:

- Minst 80 procent av patienterna ska uppleva tillgängligheten som bra/acceptabel eller bättre.
- Andelen patienter som kände sig delaktiga i beslut om sin vård och behandling ska öka med 5 procent.

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
SLL-externa intäkter	584	486	574	18,1%	-1,7%
SLL-interna intäkter	8 667	8 048	8 033	-0,2%	-7,3%
<i>Summa intäkter</i>	<i>9 251</i>	<i>8 534</i>	<i>8 608</i>	<i>0,9%</i>	<i>-7,0%</i>
Personalkostnader	-6 323	-5 923	-5 898	-0,4%	-6,7%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-2 880	-2 537	-2 635	3,9%	-8,5%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-9 203</i>	<i>-8 460</i>	<i>-8 533</i>	<i>0,9%</i>	<i>-7,3%</i>
Resultat	48	74	74		
Årsarbetare	11 621	10 550	10 150	-3,8%	-12,7%

En vardagsrationalisering om 2,0 procent är inarbetad i budgetunderlaget. I budgetunderlaget är samtliga verksamhetsförändringar under 2009 och 2010 medtagna. De kommande verksamhetsövergångarna 2010 kommer att ge en resultatpåverkan på -26,7 miljoner kronor och medför att omsättningen minskar med cirka 388 miljoner kronor.

²³ LOU, Lagen om offentlig upphandling

2009-10-07

SLSO:s budgetunderlag för 2010 utgår från att en produktivitetsökning motsvarande cirka 3,5 procent genomförs under året. Produktivitetsökningen motsvarar en reell kostnadsbesparing på ungefär 200 miljoner kronor. Om produktivitetshöjningen uteblir riskerar resultatet försämrats i motsvarande omfattning. Budgeten förutsätter att omstruktureringskostnader finansieras centralt inom landstinget även under 2010.

Antal årsarbetare budgeteras att minska med 630 jämfört med prognos 2009. Av dessa avgår 360 i verksamhetsövergångar och 270 härledda till produktivitetsökning. Totalt vid årets slut ska antal årsarbetare uppgå till 10 150.

Budgeterade investeringar 2009 för maskiner och inventarier uppgår till 63 miljoner kronor och ombyggnationer i externt förhyrda lokaler uppgår till 15 miljoner kronor.

SLSO:s största pågående objekt är ny anläggning för rättspsykiatrisk vård. Nybyggnationen syftar till att skapa 72 regeringsgodkända vårdplatser som kan eliminera överbeläggningar och skapa möjligheter till expansion inför framtida vårdbehov. Nya rättspsykiatri är beläget på Blickaberget mellan järnvägen i Flemingsberg och Alfred Nobels allé, mitt emot tingshuset och häktet. De nya lokalerna kommer att bland annat innefatta slutenvård för akutvård, slutenvårdsavdelningar för långtidsvård, administration, utomhusmiljö för såväl patienter som personal, besöksutrymmen och öppenvårdsmottagning. Objektet är under genomförande i enlighet med beslutet LS 0509-1673 och beräknas vara färdigställt 2012 och är budgeterat till totalt 763 miljoner kronor.

Karolinska Universitetssjukhuset (K)

Karolinska Universitetssjukhusets (K) verksamhet omfattar både högspecialiserad vård och specialiserad vård och sjukhusets patienter kommer både från andra delar av Sverige och från andra länder, utöver patienter från Stockholms läns landsting. Produktionen av slutenvård 2010 budgeteras till drygt 111 000 vårdtillfällen. I den öppna vården budgeteras produktionen uppgå till drygt 1,5 miljoner besök. Sammantaget innebär detta en ökning av antalet vårdtillfällen men en minskning av antalet besök jämfört med budget 2009. Motsvarande jämförelse med prognos för 2009 visar på en ökning med 0,4 respektive 0,2 procent.

Karolinskas övergripande mål är förbättrad kvalitet och patientsäkerhet i varje led, köfri vård samt en ekonomi i balans. Karolinska har påbörjat arbetet med att utveckla verksamhetsplaner, styrkort och sätta detaljerade mål inför 2010. Planer och mål för 2010 förväntas i dagsläget följa de strategier och planer som utarbetades för 2009 men med ett förstärkt fokus på att vara drivande i den långsiktiga utvecklingen av universitetssjukvården i Stockholm. Nedan presenteras några av de mål som i dagsläget är fastställda:

- Andel patienter inom vårdgaranti (besök): >90 procent.
- Andel patienter inom vårdgaranti (operation/behandling): >90 procent.
- Vårdrelaterade infektioner (VRI): Halvering av utfallet 2009.

2009-10-07

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
SLL-externa intäkter	1 486	1 678	1 799	7,2%	21,1%
SLL-interna intäkter	11 001	11 513	11 818	2,7%	7,4%
<i>Summa intäkter</i>	<i>12 487</i>	<i>13 190</i>	<i>13 617</i>	<i>3,2%</i>	<i>9,0%</i>
Personalkostnader	-7 703	-7 774	-7 960	2,4%	3,3%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-5 035	-5 362	-5 601	4,5%	11,2%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-12 738</i>	<i>-13 136</i>	<i>-13 561</i>	<i>3,2%</i>	<i>6,5%</i>
Resultat	-251	54	56		
Årsarbetare	15 272	14 850	15 001	1,0%	-1,8%

Sjukhuset går nu in i år två på det vårdavtal som är tecknat med HSN för treårsperioden 2009-2011, vilket bland annat innebär att volymer och uppräkningsfaktorer är givna. En av riskerna under 2010 är till exempel risken att förlora verksamhetsområden inom laboratorieverksamheten. Andra riskområden är avtal med HSN avseende hantering av öppenvårdsläkemedel samt köpta IT-tjänster från SLL-IT. Den budgeterade ökningen av de totala kostnaderna är 3,2 procent och personalkostnadsökningen 2,4 procent jämfört med budget 2009. Samtidigt budgeteras en ökning av antal årsarbetare med 1,0 procent. Jämfört med prognos 2009 är personalkostnadsökningen 1,8 procent och antal årsarbetare är oförändrat. I budgeten har effektiviseringskravet på 2,0 procent eller 178 miljoner kronor inarbetats.

Budgeterade investeringar i maskiner och inventarier uppgår till 416 miljoner kronor. Byggnadsinvesteringar motsvarar ytterligare 89 miljoner kronor. Större investeringsobjekt är stereotaxis (25 mkr), PET CT (26 mkr) samt MR-kamera 3,0 (20 mkr).

Södersjukhuset AB (SöS)

Södersjukhuset AB:s (SöS) verksamhet är inriktad på det akuta omhändertagandet men även på vård av folksjukdomar som till exempel hjärt- och kärlsjukdomar, stroke, diabetes. Produktionen av slutenvård 2010 budgeteras till drygt 56 000 vårdtillfällen. I den öppna vården budgeteras produktionen uppgå till drygt 476 000 besök. Sammantaget innebär detta i stort en oförändrad produktion jämfört med budget 2009. Motsvarande jämförelse med prognos för 2009 visar på en ökning med 2,4 respektive 3,5 procent.

Södersjukhusets strategiska mål är en hög patientupplevd kvalitet, välfungerande vårdflöden, hög kvalitet i undervisning, patientnära forskning och utveckling, kompetenta och engagerade medarbetare samt en ekonomi i balans. Resultatindikatorerna för 2010 är ännu inte fastställda, nedan följer dock några exempel på Södersjukhusets mål:

- Andel patienter med dörr-till-dörr på akuten: < 4 timmar.
- Andel patienter som vårdas på strokeenhet: 90 procent.
- Andel patienter som med höftfraktur som opereras inom 24 timmar från ankomst till SöS akuten: 82 procent.

2009-10-07

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
SLL-externa intäkter	196	180	190	6,1%	-3,0%
SLL-interna intäkter	2 944	3 074	3 138	2,1%	6,6%
<i>Summa intäkter</i>	<i>3 140</i>	<i>3 254</i>	<i>3 329</i>	<i>2,3%</i>	<i>6,0%</i>
Personalkostnader	-2 012	-2 096	-2 106	0,5%	4,7%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-1 124	-1 143	-1 208	5,7%	7,4%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-3 136</i>	<i>-3 239</i>	<i>-3 314</i>	<i>2,3%</i>	<i>5,7%</i>
Resultat	3,7	14,2	14,7		
Årsarbetare	4 012	3 983	3 905	-2,0%	-2,7%

Sjukhuset går nu in i år två på det vårdavtal som är tecknat med HSN för treårsperioden 2009-2011, och den uppräknings som gäller för intäkterna år 2009 är 2,5 procent. Risker som SöS står inför 2010 är att klara av att sänka kostnadsökningstakten för att nå budgeterat resultat samtidigt som avtalad vårdproduktionsnivån ska uppnås. Den budgeterade ökningen av de totala kostnaderna är 2,3 procent och personalkostnadsökningen 0,5 procent jämfört med budget 2009. Jämfört med prognos 2009 är personalkostnadsökningen 1,4 procent och antal årsarbetare uppskattas minska med 5 procent. Effektiviseringskravet bedöms således komma att påverka bemanningen.

Budgeterade investeringar i maskiner och inventarier uppgår till 162 miljoner kronor. Större investeringsobjekt är angiografiutrustning (27 mkr), telemetri (13 mkr) samt lustgas (10 mkr).

Danderyds Sjukhus AB (DS)

Danderyds Sjukhus AB (DS) bedriver planerad och akut sjukvård, främst för invånarna i norra Storstockholm. Produktionen av slutenvård 2010 budgeteras till cirka 41 000 vårdtillfällen. I den öppna vården budgeteras produktionen uppgå till drygt 370 000 besök. Sammantaget innebär detta en ökning av produktionen med cirka 2 procent jämfört med budget 2009.

Ett intensivt utvecklingsarbete bedrivs inom målområdet tillgänglighet med stort fokus på att minska köerna både på akuten, mottagningarna och till operation och behandling. Ett övergripande mål för 2010 är att DS ska bli ett köfritt sjukhus. De konkreta styrmått som används är:

- Andel akutfall med mindre än fyra timmars väntetid på akutmottagningen ska uppgå till mer än 80 procent per klinik.
- Andel patienter med mindre än 90 dagars väntetid till planerad operation och behandling ska uppgå till 100 procent per klinik.
- Andel patienter med mindre än 30 dagars väntetid från remissdatum till nybesök ska uppgå till 100 procent per klinik.

2009-10-07

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
SLL-externa intäkter	103	133	142	6,8%	37,9%
SLL-interna intäkter	2 381	2 413	2 492	3,3%	4,7%
<i>Summa intäkter</i>	<i>2 484</i>	<i>2 546</i>	<i>2 634</i>	<i>3,5%</i>	<i>6,0%</i>
Personalkostnader	-1 557	-1 617	-1 703	5,3%	9,4%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-898	-918	-919	0,1%	2,3%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-2 455</i>	<i>-2 535</i>	<i>-2 622</i>	<i>3,4%</i>	<i>6,8%</i>
Resultat	29	11	12		
Årsarbetare	3 151	3 185	3 120	-2,0%	-1,0%

Sjukhuset går nu in i år två på det vårdavtal som är tecknat med HSN för treårsperioden 2009-2011, vilket bland annat innebär att volymer och uppräkningsfaktorer är givna. Den största risken med detta är att volymutvecklingen för 2009 har varit högre än vad som förväntades. Detta innebär att den volymuppräknings som DS erhåller för 2010 innebär lägre målvolymer än prognos per augusti för helår 2009. Den budgeterade ökningen av de totala kostnaderna är 3,4 procent och personalkostnadsökningen 5,3 procent jämfört med budget 2009. Samtidigt budgeteras en minskning av antal årsarbetare med 2,0 procent (65 st.). I budgeten har effektiviseringar på 2,5 procent inarbetats motsvarande 53 miljoner kronor.

Vid en jämförelse med prognos per augusti för helår 2009 uppgår den budgeterade förändringen av intäkterna till -0,5 procent medan ökningen av de totala kostnaderna uppgår till 1,3 procent och personalkostnadsökningen till 1,9 procent. Samtidigt budgeteras ett oförändrat antal årsarbetare.

Budgeterade investeringar i maskiner och inventarier uppgår till 60 miljoner kronor.

TioHundra AB (TioH AB)

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
<i>Summa intäkter</i>	<i>1 331</i>	<i>1 326</i>	<i>1 378</i>	<i>3,9%</i>	<i>3,5%</i>
Personalkostnader	-1 070	-1 068	-1 110	3,9%	3,7%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-260	-258	-268	3,9%	3,1%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-1 330</i>	<i>-1 326</i>	<i>-1 378</i>	<i>3,9%</i>	<i>3,6%</i>
Resultat	1	0	0		
Årsarbetare	2 355	2 350	2 290	-2,6%	-2,8%

Avser hela TioHundra AB. Bolaget konsolideras i SLL-koncernen med 50% enligt klyvningsmetoden.

De totala intäkterna budgeteras öka med 3,9 procent jämfört med budget 2009. Huvudsakligt antagande för intäkterna är att samtliga avtal räknas upp med 2,5 procent, varav volymökning utgör 1,7 procent. Den budgeterade ökningen av såväl de totala kostnaderna som personalkostnaderna är 3,9 procent jämfört med budget 2009. Samtidigt budgeteras en minskning av antal årsarbetare med 2,6 procent (60 st.). Effektiviseringar på totalt 3,0 procent finns inarbetat i budgeten för 2010.

2009-10-07

Vid en jämförelse med prognos per augusti för helår 2009 uppgår den budgeterade ökningen av intäkterna till 1,8 procent medan ökningen av de totala kostnaderna uppgår till 1,8 procent och personalkostnadsökningen till 2,9 procent. Samtidigt budgeteras en minskning av antal årsarbetare med 1,3 procent (20 st.).

Totala budgeterade investeringar uppgår till 22 miljoner kronor. Bolagets investeringar ingår ej i Stockholms läns landstings investeringsbudget.

Södertälje Sjukhus AB (StSAB)

Södertälje sjukhus AB (StSAB) är sedan 1 april, 2009 en gemensam organisation för akut och planerad somatisk specialistvård, medicinsk service med röntgen, anestesi, intensivvård och operationsverksamhet samt den geriatriska verksamheten vid Södertälje sjukhus.

StSAB har cirka 220 vårdplatser. Produktionen inom slutenvård uppskattas för 2010 uppgå till 12 931 vårdtillfällen inom somatisk specialistvård, varav 1 965 förlossningar samt cirka 1 200 vårdtillfällen inom geriatrik. Inom öppenvården uppskattas det totala antalet besök 2010 uppgå till 142 727. Den budgeterade produktionsvolymen innefattar inom öppenvården en minskning med 10 000 besök avseende primärvårdsuppdraget inom geriatriken där avtalet med HSN löper ut i april 2010. Inom somatisk specialistvård budgeteras en volymökning med anledning av den demografiska tillväxten.

Vad gäller tillgänglighet och kvalitet på utförd verksamhet har ett flertal parametrar budgeterats, bland annat:

- Väntetid på akutmottagning (dörr till dörr, minuter) kirurgi/medicin: 180 / 180 (utfall 2008: 180 / 90).
- Väntetider till besök på mottagningar (andel väntande > 90 dagar): 0 procent (utfall 2008: 62,5%).
- Följsamhet mot MRSA-program: 95 procent.

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
SLL-externa intäkter			47		
SLL-interna intäkter			777		
<i>Summa intäkter</i>			825		
Personalkostnader			-534		
Övriga kostnader inkl. finansnetto			-286		
<i>Summa kostnader</i>			-820		
Resultat		0	5		
Årsarbetare			980		

Budgetunderlaget förutsätter en minskning av kostnadsmassan med 2 procent jämfört med helårsprognos 2009. Det innebär att kostnads- och löneökningar måste bäras av kostnadsreducerande åtgärder. En av riskerna under 2010 är den omorganisation som planeras till 1 januari, 2010, vilket innebär att klinikstrukturen rivs upp och ersätts med en matrisorganisation. Antalet årsarbetare budgeteras att minska med 3,9 procent jämfört med prognos 2009. Minskningen är ett led i sparprogrammet.

2009-10-07

Budgeterade investeringar 2009 i maskiner, inventarier och IT uppgår till 23 miljoner kronor, medan investeringar i byggnationer uppgår till 33 miljoner kronor.

S:t Eriks Ögonsjukhus AB (S:t Erik)

Den budgeterade produktionsvolymen beräknas uppgå till cirka 185 100 besök och 1 470 vårdtillfällen vilket är en ökning med 5 100 besök respektive 20 vårdtillfällen jämfört med budget 2009.

Några av de mål som S:t Erik kommer att arbeta med under år 2010 är:

- Väntetider från remiss till första besök ska hållas. Mål 2010: <30 dagar.
- Väntetid från besök till påbörjad behandling ska hållas. Mål 2010: < 90 dagar.
- Andelen patienter som på akuten är klara ”dörr till dörr” inom 4 timmar. Mål 2010: >95 procent.
- Införande av mätning av antal vårdskador per 1000 slutenvårdsdagar.
- Införande av mätning av andelen allvarliga läkemedelshändelser.

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
SLL-externa intäkter	48	46	49	6,3%	3,2%
SLL-interna intäkter	316	337	354	5,0%	12,1%
<i>Summa intäkter</i>	<i>363</i>	<i>383</i>	<i>403</i>	<i>5,2%</i>	<i>10,9%</i>
Personalkostnader	-200	-208	-221	6,5%	10,6%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-159	-174	-181	3,7%	13,6%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-359</i>	<i>-382</i>	<i>-402</i>	<i>5,2%</i>	<i>11,9%</i>
Resultat	5	1	1		
Årsarbetare	340	337	340	0,9%	0,0%

Det budgeterade resultatet på 1,4 miljoner kronor motsvarar det resultatkrav som finns i budgetdirektiven. Den budgeterade kostnadsökningen är 5,2 procent jämfört med budget 2009. Investeringar 2010 i maskiner och inventarier uppgår till 15 miljoner kronor. En utredning för flytt av ögonsjukhuset till mer ändamålsenliga lokaler startas under planåren.

Folk tandvården Stockholms län AB (FTV)

Den totala produktionen för 2010 budgeteras minska med 2000 kunder/patienter jämfört med budget 2009. Detta förklaras av ett förändrat behandlingspanorama efter införandet av tandvårdsstödet den 1 juli, 2008 som resulterat i att FTV har behandlat färre vuxna patienter, men en större andel av de behandlade patienterna har efterfrågat mer avancerade behandlingar.

De mål som FTV kommer att arbeta med under år 2010 är:

- Nya vuxna patienter utan akuta problem ska erbjudas tid för undersökning inom 2-4 veckor. Mål 2010: 88 procent av mottagningarna ska uppfylla detta.
- Barn och ungdomar som remitteras till specialisttandvård ska som längst behöva vänta 3 månader. Mål 2010: 100 procent.
- Vuxna patienter som remitteras ska som längst vänta 6 månader. Mål 2010: 100 procent.

2009-10-07

- Andelen patienter som är nöjda med behandling och bemötande i Folk tandvården. Mål 2010: 94 procent.

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
SLL-externa intäkter	751	767	838	9,2%	11,7%
SLL-interna intäkter	538	553	550	-0,5%	2,3%
<i>Summa intäkter</i>	<i>1 288</i>	<i>1 320</i>	<i>1 388</i>	<i>5,2%</i>	<i>7,7%</i>
Personalkostnader	-834	-868	-894	2,9%	7,1%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-421	-432	-476	10,3%	13,0%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-1 256</i>	<i>-1 300</i>	<i>-1 370</i>	<i>5,4%</i>	<i>9,1%</i>
Resultat	33	20	18		
Årsarbetare	1 818	1 850	1 833	-0,9%	0,8%

FTV förutsätter i sin budget en prisuppräkning för vuxentandvården motsvarande 3,2 procent. Antalet årsarbetare inom FTV budgeteras minska med 17 jämfört med budget 2009.

Budgeterade investeringar av maskiner och inventarier år 2010 uppgår till 48 miljoner kronor. FTV har även budgeterat för ombyggnation i externa lokaler motsvarande 15 miljoner kronor. En större investering gällande flytt av specialisttandvården till mer ändamålsenliga lokaler (Nya Eastman) ligger som föremål för beslut i särskild ordning och ingår inte i investeringsramen. Programarbete för detta projekt planeras att ske med 1 miljon kronor under 2010.

MediCarrier AB

MediCarrier AB beräknar öka sin volym med 3 procent jämfört med budget 2009.

Några av de mål som MediCarrier AB har under år 2010 är att:

- Servicegraden till kunder ska uppgå till minst 97,5 procent.
- Nöjd kundindex ska vara högre än 90 procent.
- Omsättningshastigheten för lagret ska minst uppgå till 15 gånger per år.
- Medarbetarindex ska förbättras enligt åtgärdsplan baserad på medarbetarundersökning oktober 2009, om enskilda områden understiger index 60.
- 30 procent av transporter ska ske med förnybara bränslen.
- Försäljningen av miljömärkta artiklar ska öka i förhållande till totala försäljningen.

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
Intäkter	439	454	456	0,5%	3,8%
Kostnader	-434	-454	-456	0,5%	4,9%
Resultat	4,8	0,3	0,3		
Årsarbetare	97	92	95	3,3%	-2,1%

Vid en jämförelse med budget 2009 är intäkterna och kostnaderna i stort sett oförändrade vilket hänförs till de budgeterade prissänkningarna. Investeringar 2010 i maskiner och inventarier uppgår till 3 miljoner kronor vilket är i enlighet med beslutad investeringsram.

2009-10-07

Ambulanssjukvården i Storstockholm AB (AISAB)

Antalet ambulansuppdrag 2010 beräknas uppgå till 56 500 vilket är 1 000 uppdrag fler än budget 2009. Antal transporter av avlidna beräknas till 2 700 vilket överensstämmer med budget 2009.

Följande mål för tillgänglighet och kvalitet har budgeterats:

- Tillgänglighet – 100 procent tillgänglighet av beredskapstiden (utfall 2008: 99,8 %).²⁴
- Kvalitet – antalet avvikelser som är kopplade till bemötande ska minska med 25 procent.
- Kvalitet – antalet driftstopp ska minska med 25 procent.

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
SLL-externa intäkter	0,9	0,3	0,2	-24,9%	-74,9%
SLL-interna intäkter	127,2	130,7	135,8	3,9%	6,8%
<i>Summa intäkter</i>	<i>128,1</i>	<i>131,0</i>	<i>136,0</i>	<i>3,8%</i>	<i>6,2%</i>
Personalkostnader	-101,4	-100,1	-104,8	4,7%	3,4%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-26,7	-30,2	-30,5	0,9%	14,1%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-128,1</i>	<i>-130,3</i>	<i>-135,3</i>	<i>3,8%</i>	<i>5,6%</i>
Resultat	0,0	0,7	0,7		
Årsarbetare	211	210	210	0,0%	-0,5%

AISAB:s resultat är budgeterat utifrån landstingsfullmäktiges budgetdirektiv 2010, dock är inte avtalsförhandlingarna med HSN avslutade. Prisjusteringen för 2010 har beräknats till 3,4 procent. Kostnaderna är beräknade i löpande priser. Jämfört med prognos för 2009 innebär budget 2010 en kostnadsökning på 3,2 procent.

Antal årsarbetare bedöms ligga konstant under åren. En handlingsplan ska utarbetas med målet att minska sjukfrånvaron för kvinnor som har högre sjukfrånvaro än män.

Stockholm Care AB

Mkr	Utfall 2008	Budget 2009	Budget 2010	Ändring 10/09	Ändring 10/08
<i>Summa intäkter</i>	<i>87,7</i>	<i>96,3</i>	<i>106,0</i>	<i>10,1%</i>	<i>20,9%</i>
Personalkostnader	-11,5	-9,8	-8,5	-13,3%	-26,1%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-77,0	-82,4	-93,4	13,3%	21,3%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-88,5</i>	<i>-92,2</i>	<i>-101,9</i>	<i>10,5%</i>	<i>15,1%</i>
Resultat	-0,8	4,1	4,1		
Årsarbetare	12	11	10	-9,1%	-16,7%

Såväl intäkter som kostnader beräknas öka relativt kraftigt jämfört med budget 2009 beroende på att bolaget haft en positiv utveckling under 2009 med en ökning av antal patienter. Styrelsen i bolaget beslutade under 2008 om en konkret åtgärdsplan i 10 punkter som innehåller åtgärder

2009-10-07

---

på både kort och lång sikt. Utvecklingen under 2009 får ses som ett resultat av detta arbete, ett arbete som beräknas fortskrida under 2010.